

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

LUCIE SEMRÁDOVÁ

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Analýza využití výrobních faktorů zemědělského podniku

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Daniel Kopta, Ph.D.

Autor:

Bc. Lucie Semrádová

2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie SEMRÁDOVÁ**
Osobní číslo: **E10526**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Analýza využití výrobních faktorů zemědělského podniku**
Zadávající katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem diplomové práce bude posoudit úroveň využití základních výrobních faktorů (dlouhodobá aktiva, práce, půda) zemědělského podniku a stanovit optimální úroveň jejich využití s ohledem na přírodní podmínky a nadmořskou výšku.

Rámcová osnova:

1. Výrobní faktory zemědělského podniku a měření jejich využití
2. Využití dlouhodobých aktiv - fondová účinnost
3. Využití lidské práce - produktivita práce
4. Intenzita výroby: využití zemědělské půdy. Vliv přírodních podmínek na stupeň využití půdy
5. Vliv struktury výroby na ukazatele účinnosti výrobního procesu
6. Posouzení jednotlivých ukazatelů z hlediska nákladovosti a tvorby zisku. Použití metodiky nákladových funkcí
7. Aplikace poznatků na souboru zemědělských podniků
8. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **50 - 60 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- GRÜNWARD, R., HOLEČKOVÁ, J. Finanční analýza a plánování podniku. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-808-6929-262.
- KISLINGEROVÁ, E. Manažerské finance. Praha: C.H.BECK, 2007. ISBN 978-80-7179-03-0.
- MAREK, P. Studijní průvodce financemi podniku. Praha: Express, 2006. ISBN 80-8611-937-8.
- NEUMAIEROVÁ, I., NEUMAIER, I. Výkonnost a tržní hodnota firmy. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-2470-125-1.
- SEDLÁČEK, J. Finanční analýza podniku. Praha: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1830-6.
- STŘELEČEK, F., LOSOSOVÁ, J., ZDENĚK, R. Size and structure of scale in revenue function and cost function. Acta univ. agric. et silvic. Mendel. Brun., 2010. LVIII, No. 6., pp. 491-502. ISSN 1211-8516.
- STŘELEČEK, F., ZDENĚK, R., LOSOSOVÁ, J. Influence of production change on return to scale. Agricultural Economics - Zemědělská ekonomika, 2011. LVII, No. 4., 2011. ISSN 0139-570X.
- STŘELEČEK, F. Stupně efektivnosti nákladů a jejich hodnocení. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2004. ISBN 80-7040-722-0.
- ŠTOLBOVÁ M.: Eligibility criteria for less-favoured areas payments in the EU countries and the position of the Czech Republic. Agricultural Economics - Zemedelska ekonomika, 54, 2008 (4): 166-175 175. ISSN 0139-570X.
- ŠTOLBOVÁ M., HLAVSA T.: Dopady plateb LFA na ekonomické výsledky zemědělských podniků a návrhy na diferenciaci sazeb (Impact of LFA payments on economics results of farms and proposal on rates differentiation). Praha: VÚZE, 2008. Study No. 89; ISBN 978-80-86671-50-5.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Daniel Kopta, Ph.D.**
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. dubna 2012**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
v ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Siklovská 13
370 05 - České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. prosince 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Analýza využití výrobních faktorů zemědělského podniku“ vypracovala na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznamem o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 30. dubna 2012

.....
Bc. Lucie Semrádová

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce, Ing. Danielu Koptovi, Ph.D., za odborné vedení a poskytnutí cenných rad a informací při tvorbě mé diplomové práce.

Dále děkuji Ing. Janě Lososové, technické pracovníci pro vědeckou činnost Katedry účetnictví a financí Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, za poskytnutí databáze zemědělských podniků.

Obsah

ÚVOD.....	3
1) TEORETICKÁ ČÁST.....	5
1.1 Výrobní činnost podniku.....	5
1.2 Výrobní faktory	5
1.3 Hodnocení dlouhodobého majetku (DM)	6
1.3.1 Klasifikace dlouhodobého majetku.....	7
1.3.2 Struktura dlouhodobého majetku.....	10
1.3.3 Dynamika dlouhodobého majetku	11
1.3.4 Využití dlouhodobého majetku.....	12
1.3.5 Účinnost dlouhodobého majetku	13
1.4 Hodnocení pracovníků	14
1.4.1 Stav pracovníků	14
1.4.2 Mzda.....	16
1.4.3 Hodnocení produktivity práce	16
1.4.4 Hodnocení dynamiky produktivity práce.....	19
1.4.5 Vztah produktivity práce a průměrné mzdy.....	20
1.4.6 Účinnost produktivity práce	20
1.5 Finanční analýza	21
1.5.1 Metody finanční analýzy.....	21
1.5.2 Rentabilita	22
1.5.3 Aktivita	22
1.5.4 Zadluženost.....	23
1.5.5 Likvidita.....	24
2) METODIKA PRÁCE.....	25
3) PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
3.1 České zemědělství v číslech za rok 2010.....	36
3.2 Vlastní finanční analýza za průměrný podnik	38
3.2.1 Analýza rentability.....	38

3.2.2	<i>Analýza aktivity</i>	39
3.2.3	<i>Analýza zadluženosti</i>	39
3.2.4	<i>Analýza likvidity</i>	40
3.2	Podniky řazené dle typu technického rozvoje.....	40
3.3	Hodnocení využití lidské práce.....	41
3.4	Hodnocení účinnosti dl. majetku.....	45
3.5	Využití zemědělské půdy.....	51
3.6	Přehled dotací na základě jednotné žádosti pro rok 2011.....	53
3.6.1	<i>Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)</i>	53
3.6.2	<i>Národní doplňkové platby (Top-Up)</i>	54
3.6.3	<i>Oddělená platba za cukr a oddělená platba za rajčata (SSP a STP)</i>	54
3.6.4	<i>Platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka (dojnice)</i>	55
3.6.5	<i>LFA a Natura 2000</i>	55
3.6.6	<i>Agroenvironmentální opatření (AEO)</i>	56
3.7	Struktura výroby.....	57
3.8	Nákladové a produkční funkce.....	60
4)	ZÁVĚR.....	62
5)	SUMMARY.....	66
6)	PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY.....	67
7)	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	
8)	SEZNAM ZKRATEK	
9)	SEZNAM PŘÍLOH	

ÚVOD

V současné době jsou firmy nuceny snižovat své výrobní náklady, optimalizovat výrobní procesy a zvyšovat jejich produktivitu. Výrobní faktory jsou nezbytnou součástí činnosti podniku a pro jejich vzácnost s nimi musíme nakládat efektivně. Jinak řečeno, by podniky neměly plýtvat s výrobními činiteli, neboť jsou omezené.

Existují tři obecné výrobní faktory: půda, práce a kapitál, avšak v podnikové praxi se tyto obecné zdroje dále specifikují, například půda může být ornou půdou, pastvinou nebo stavební parcelou. Kapitálem se nemusí rozumět jen nakupené množství strojů a budov, ale může mít podobu nahromaděných vědomostí (lidský kapitál). Práce v sobě zahrnuje veškeré lidské zdroje, z nichž nejvýznamnější roli hraje kvalita řídicích pracovníků. Často se mezi podnikové výrobní faktory řadí dále materiál, informace a v posledních letech i znalosti.

Diplomová práce se věnuje problematice efektivnosti využití výrobních faktorů v zemědělství, neboť se jedná o specifické odvětví, které se vyznačuje určitými zvláštnostmi oproti jinému odvětví. Kromě klasických výrobních činitelů na zemědělství působí půdní, klimatické a další přírodní podmínky, které jsou jen těžko ovlivnitelné lidskou činností. Dalším specifikem zemědělství je sezónnost, která způsobuje nerovnoměrné rozložení příjmů a výdajů. Není divu, že nejvíce dotačních prostředků plyne právě do tohoto odvětví a po vstupu České republiky do Evropské unie (EU) 1. května 2004, se podíl dotací ještě zvýšil a zemědělský sektor se stal až nezdravě závislý na těchto prostředcích. Na druhou stranu dotace českému zemědělství přispívají k tvorbě zisku a ten od vstupu do EU neustále roste.

Z hlediska struktury je diplomová práce rozdělena na 3 části – teoretickou část, metodiku a praktickou část. V teoretické části byl charakterizován dlouhodobý majetek z hlediska jeho klasifikace, struktury, dynamiky a využití. Poté se práce zabývá hodnocením pracovníků a jejich produktivitou práce. Doplněním je finanční analýza, kde jsou definovány poměrové ukazatele, které jsou využity v praktické části.

V metodice jsou definovány jednotlivé ekonomické veličiny a v praktické části jsou získané teoretické poznatky aplikovány na soubor 74 zemědělských podniků, dělených podle podílu výměry zemědělské půdy v méně příznivých oblastech k celkové využívané zemědělské půdě. Výrobní faktory jsou posuzovány za období 2005 – 2010.

Cílem diplomové práce je posoudit úroveň využití základních výrobních faktorů zemědělského podniku a stanovit optimální úroveň jejich využití s ohledem na přírodní podmínky a nadmořskou výšku.

1) TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Výrobní činnost podniku

Významným úsekem sféry výroby je výrobní činnost – proces zhotovování výrobků, či poskytování služeb. Výrobní činností podniku se rozumí transformace výrobních faktorů ve výrobky. Výroba se tedy uskutečňuje spojením třech výrobních faktorů – práce, půda a kapitál. Původními výrobními zdroji jsou práce a půda, kapitál je odvozeným faktorem. (Synek M., 2007)

Má-li výroba přinášet odpovídající výnosy, musí přeměna vstupů na výstupy probíhat co nejefektivněji, což je při optimální spotřebě všech výrobních vstupů, přiměřených nákladech a nejvhodnější volbě výrobních postupů. V praxi pak měříme účinnost lidské práce ukazatelem produktivity práce, účinnost strojů (ukazatel označujeme jako produktivitu strojů a zařízení) a využití půdy. (Soukupová V., 2005)

1.2 Výrobní faktory

Výrobní faktory (zdroje) se využívají ve výrobní činnosti podniku. *Obecná ekonomie* rozlišuje tři hlavní skupiny **výrobních faktorů**:

- **kapitál** (budovy, stroje, dopravní a manipulační technika...) včetně jejich kapacit
- **práce** (výkonní pracovníci, řídicí pracovníci)
- **půda** (veškeré přírodní zdroje, orná půda, lesy, zdroje nerostných surovin, voda, vzduch)

Z hlediska *podnikové ekonomiky* je toto členění více konkretizováno a každý ekonom uvádí podnikové výrobní faktory odlišně. Například významný americký ekonom Petr Drucker považuje za významný výrobní faktor též **informace** (znalosti). (Synek M., Kislíngerová E., 2010)

1.3 Hodnocení dlouhodobého majetku (DM)

Moderní výrobní proces se vyznačuje tím, že je pracovní síla stále více vybavována hmotným dlouhodobým majetkem.

Využití hmotného dlouhodobého majetku se musí věnovat zvláštní pozornost, neboť náklady na něj v mnoha podnicích převyšují náklady na pracovní výkon a materiál. Dlouhodobý majetek hraje ve výrobním procesu **aktivní úlohu**, tzn., zvyšováním objemu stálých aktiv dochází k rozdílnému objemu výroby a produktivity práce.

Ve **výrobní sféře** se řadí spolu se složkou oběžných aktiv mezi tzv. výrobní fondy.

V **nevýrobní sféře** má DM charakter spotřebních předmětů, protože se nezúčastňují procesu výroby a jejich spotřeba slouží k uspokojování konečné spotřeby obyvatelstva a společnosti. (Wöhe G., 1995)

Dlouhodobý majetek je evidenčním ukazatelem zobrazující část pracovních prostředků, která je výsledkem minulé lidské práce. Z praktických důvodů se DM zužuje na pracovní prostředky s pořizovací cenou **nad 40 000 Kč** a dobou použitelnosti **delší než 1 rok**. (Jílek J., Souček E., 1990)

Hlavní hospodářský problém související s hmotným dlouhodobým majetkem vzniká především tím, že zařízení není spotřebováno v jednom výrobním cyklu, ale má určitou životnost (technická životnost). Nákupem strojů si opatřuje podnik strojní výkony na mnoho let dopředu. V zařízení se musí vázat velké částky peněz po mnoho účetních období. Tyto peněžní prostředky se pak musí do konce ekonomické životnosti prodejem výrobků a služeb uvolnit a odpovídajícím způsobem zhodnotit.

(Wöhe G., 1995)

Rozlišujeme technickou a ekonomickou životnost (upotřebitelnost):

Technická životnost je dána jejich způsobilostí plnit technický (výrobní) účel, tj. produkovat technicky nezávadné statky (výrobky a služby). Délka technické životnosti zařízení může být ovlivněna pečlivou a odbornou péčí a údržbou.

Ekonomická životnost je dána jejich schopností zajistit potřebnou hospodárnost, tj. vyrábět statky s takovými náklady, které jsou schopné konkurence. Podnik tak musí odhadnout ekonomickou životnost hmotného dlouhodobého majetku, správně zjistit snížení jeho hodnoty, které nastává během roku a to připočítat k nákladům vzniklým výrobou. (Synek M., 2010)

Majetek v době své životnosti ztrácí jak svou **užitnou hodnotu** (rychleji obvykle na konci své životnosti), tak i **tržní hodnotu** (rychleji obvykle hned po uvedení do provozu). Přitom užitnou i tržní hodnotu ztrácí nejenom tím, že je používán, ale i vlivem technického pokroku. Peněžním vyjádřením postupného snižování hodnoty majetku za určité období jsou **odpisy**. (Synek M., 2010)

1.3.1 Klasifikace dlouhodobého majetku

Z účetního hlediska se rozlišují tři skupiny dlouhodobého majetku – dlouhodobý hmotný majetek, dlouhodobý nehmotný majetek a dlouhodobý finanční majetek. (Vyhláška č. 500/2002 Sb.)

Dlouhodobý hmotný majetek (DHM)

Majetek, který vytváří nebo rozšiřuje výrobní kapacitu podniku, je fyzicky zhmotněn a většinou podniku slouží dlouhou dobu a postupně se opotřebovává. Rozlišujeme DHM *bez ohledu na výši ocenění a doby použitelnosti* (nemovitosti, byty a nebytové prostory, otvírky nových lomů, pískoven a hlinišť, technické rekultivace, umělecká díla, předměty z drahých kovů, ložiska nevyhrazeného nerostu) a majetek *s dobou použitelnosti delší než 1 rok a od výše ocenění stanovené účetní jednotkou* (samostatné movité věci a soubory movitých věcí, dospělá zvířata a jejich skupiny aj.).

Povinně se řadí majetek, pro účely odepisování, jehož pořizovací cena je vyšší než 40 000 Kč dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

(Vyhláška č. 500/2002 Sb.)

V praxi se dlouhodobý majetek člení na **movitý** majetek (movitosti), který lze přemísťovat (stroje, výrobní zařízení, dopravní prostředky), a **nemovitý** majetek (nemovitosti), který přemísťovat nelze (pozemky, budovy). (Synek M., 2010)

Dlouhodobý nehmotný majetek (DNM)

Tvoří za úplatu získaná různá oprávnění, jako jsou patenty, licence, autorská a vydavatelská práva, nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, obchodní značka firmy, goodwill a také výdaje na výzkumné činnosti a na vzdělání s dobou použitelnosti delší než jeden rok a od výše ocenění určené účetní jednotkou. Pro účely odepisování, dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, se za DNM považuje takový majetek, jehož pořizovací cena je nad 60 000 Kč. (Vyhláška č. 500/2002 Sb.)

Dlouhodobý finanční majetek (DFM)

Finanční majetek tvoří majetkové účasti podniku (podíly) v jiných podnicích, cenné papíry (akcie, obligace), které podnik nakoupil jako dlouhodobou investici, dlouhodobé půjčky a úvěry aj. (Vyhláška č. 500/2002 Sb.)

Do dlouhodobého majetku můžeme zahrnout i tzv. **drobný dlouhodobý majetek**, který je cenově pod stanovenými limity, ale má dlouhodobou povahu.

(Synek M., 2010)

Jak už bylo řečeno výše, majetek se nespotřebovává najednou, ale postupně se opotřebovává a znehodnocuje a úměrně tomuto postupnému opotřebovávání přenáší svou hodnotu ve formě **odpisů** do nákladů podniku. Odpisy však nejsou pouze nákladovým, ale také finančním zdrojem, protože jsou k dispozici pro financování jiných výrobních faktorů. Rozlišujeme účetní a daňové odpisy.

(Jílek J., Souček E., 1990)

Odepisování, tj. snižování pořizovací ceny majetku o odpisy, se provádí buď v **závislosti na čase**, tzn. *odepsat určité procento z ocenění DM*, nebo v závislosti na **výkonu** (u některých strojů a dopravních prostředků, např. u dopravních prostředků podle ujeté vzdálenosti v km)., tzn. *odepsat určité procento z ocenění DM za každou jednotku výkonu provedenou na odepisovaném majetku*. V praxi převládá časové odepisování.

Při stanovení doby životnosti dlouhodobého majetku se vychází jednak ze zkušeností o jejich upotřebitelnosti, jednak z ekonomických úvah o žádoucí frekvenci obměn starého dlouhodobého majetku za nový, např. vzhledem k technickému pokroku. Teoreticky lze dobu upotřebitelnosti stanovit tak, aby respektovala jak *fyzické*, tak *morální* opotřebení DM.

- **Fyzické opotřebení** je způsobeno jak vlastním používáním, tak i vlivem prostředí. Dochází při něm ke snížení užitné hodnoty majetku.
- **Morální opotřebení** je především důsledek technického pokroku.

(Jílek J., Souček E., 1990)

Stupeň aktivity DHM

Zvláštní pozornost je také třeba věnovat **stupni aktivity dlouhodobého hmotného majetku**. Zda se přímo podílí na přeměně materiálu ve výrobek. Do **aktivního DHM** jsou obecně zařazeny pracovní stroje, zařízení, přístroje a zvířata. V konkrétní analýze, např. na úrovni podniku, však je třeba vždy pojetí aktivity stanovit podle charakteru činnosti. V průmyslu se obvykle stupeň aktivity vyjadřuje podílem strojů a zařízení, v dopravě podílem dopravních prostředků atd.

Majetek, který se přímo nepodílí na přeměně materiálu ve výrobek, ale napomáhá k hladkému průběhu výrobního procesu, se označuje za **pasivní DHM majetek**. Patří sem především pozemky, doly a stavby. (Jílek J., Souček E., 1990)

1.3.2 Struktura dlouhodobého majetku

Věcná struktura

Z hlediska věcného třídění je využíván číselník Klasifikace majetku, dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, je majetek zařazován dle **kódu Standardní klasifikace produkce (SKP)**¹. Uplatňuje se při rozřídění majetku do jednotlivých odpisových skupin.

Stáří a doba užívání dlouhodobého majetku

Věková struktura dlouhodobého majetku je důležitou kvalitativní charakteristikou obnovy DM, protože souvisí s jejím fyzickým a morálním opotřebením a technickou úrovní. Věk DM se odvozuje podle roku pořízení majetku. Pokud došlo u majetku k přestavbě, rekonstrukci či modernizaci, považuje se za okamžik pořízení rok dokončení této přestavby, jestliže její rozsah činí více než 50% pořizovací ceny před akcí.

Kromě běžných sestav o věkové struktuře majetku se zjišťuje především *ukazatel průměrného stáří dlouhodobého majetku*.

$$\bar{s} = \frac{\sum s_i P_i}{\sum P_i}$$

kde s_i ...střední intervalů věkových skupin

P_i ...pořizovací ceny DM ve skupinách

Přesnou hodnotu průměrné doby užívání DM bychom mohli získat výpočtem *průměrného stáří likvidovaného DM*, tento ukazatel představuje dobu od pořízení zcela nového DHM až do okamžiku jeho vyřazení. V případě, že ve sledovaném roce došlo k likvidaci více majetku stejného typu, ale různého stáří, uvádí se jeho průměrný věk propočtený metodou váženého aritmetického průměru. Tyto údaje však nejsou běžně k dispozici, proto se často nepoužívá. (Jílek J., Souček E., 1990)

---

¹ SKP byla vydána Českým statistickým úřadem (ČSÚ), aby bylo zajištěno mezinárodní srovnatelnosti statistických ukazatelů. Tato klasifikace byla vypracována na bázi evropského standardu CPA (Classification of Product by Activities).

1.3.3 Dynamika dlouhodobého majetku

Reprodukce dlouhodobého majetku

Proces reprodukce veškerého DM probíhá jako nepřetržitý proces obnovování podmínek pro uskutečnění výroby. K reprodukci DM dochází zařazováním nových a likvidací fyzicky a morálně opotřebovaného DM, dále modernizací, rekonstrukcí a přestavbou existujícího DM a i opravami částečně opotřebovaného DM.

Samo sledování pohybů DM mnoho nevyovídá o změnách ve výrobní kapacitě. Statistika podchycuje kvantitativní stránky reprodukce DM ve formě *balance DM*, která může být sestavena v pořizovacích cenách (vyjádřen naturální pohyb) nebo v zůstatkových cenách (vyjádřen hodnotový pohyb).

Cílem této bilance je vyjádřit všechny druhy přírůstků a úbytků DM mezi počátečním a konečným stavem v období. Bilance má formu

$$\text{počáteční stav} + \text{přírůstky} - \text{úbytky} = \text{konečný stav.}$$

Přírůstky DM se získávají investiční činností nebo může DM vzniknout úpravami existujícího DM formou rekonstrukce, modernizace či přestavby. Podnik rozlišuje, zda majetek pořídil za úplatu, bezplatným nabytím, vlastní výrobou, převodu z osobního majetku, novým zjištěním aj. (Jílek J., Souček E., 1990)

Hlavní příčinou **úbytků** je fyzická likvidace DM pro úplné opotřebení, havárií nebo neupotřebitelnost. Dále podniky rozlišují, podobně jak u přírůstků DM, vyřazení prodejem, likvidací, bezúplatným převodem, přeřazením do osobního užívání aj.

V bilanci v zůstatkových cenách patří do úbytků ještě odpisy. (Jílek J., Souček E., 1990)

Při rozšířené reprodukci DM platí, že hodnota nově získaného DM postačuje jak k obnově likvidovaného DM (*obnovovací investice*), tak k rozšíření dosavadního stavu (*rozvojové investice*). Velikost obnovovacích investic je tedy určena hodnotou likvidovaného DM. (Jílek J., Souček E., 1990)

1.3.4 Využití dlouhodobého majetku

DM se uplatňuje v reprodukčním procesu jako činitel růstu v součinnosti s ostatními výrobními zdroji svým rozsahem (extenzitou) a svou účinností (intenzitou). Ze všech výrobních faktorů je DM nejméně pružný. Při hodnocení účinnosti DM vycházíme z toho, že objem DM představuje určitou produkční kapacitu výrobní jednotky a růst objemu DM se projevuje v zvětšování této kapacity a je tedy spojen s tzv. produkčním efektem. Vztah mezi objemem DM a produkční kapacitou nemusí být lineární.

Jednotná míra, která by udávala stupeň využití DM neexistuje, díky různorodosti užitečných vlastností. Existuje však obecná míra.

$$\frac{\textit{Skutečná produkce DM}}{\textit{Potenciální produkce DM}}$$

Odvození potenciální produkce, která v obecné míře charakterizuje výrobní kapacitu, je značný problém. Musí se vymezit jednak podmínky časového využití (směnnost, prostoje, údržba...), jednak podmínky výkonového využití (provoz při plném, hospodárném, optimálním výkonu). Velmi důležitým hlediskem pro stanovení potenciální produkce je také proporcionalita výrobních činitelů.

Statistické postupy pro hodnocení využití DM jsou důkladně rozpracovány pro stroje a zařízení, popřípadě sem můžeme zařadit i dopravní prostředky, neboť u nich je možnost zjištění časového i výkonového využití DM jako základu pro odvození i hodnocení produkční kapacity. (Jílek J., Souček E., 1990)

1.3.5 Účinnost dlouhodobého majetku

Uvedené problémy s nalezením vhodné míry užitných vlastností DM jsou důvodem pro přechod na peněžní charakteristiky. V peněžím vyjádření existuje **ukazatel fondové účinnosti DM**, který zjišťuje vliv změny objemu DM na objem výroby.

Fondová účinnost dlouhodobého majetku

Někdy také označována jako rychlost obratu vložených prostředků. Udává nám, jaký objem roční produkce připadá v průměru na 1 Kč dlouhodobého majetku.

$$\frac{\text{Roční objem výnosů}}{\text{Průměrný stav dl. hmotného majetku}}$$

Vedle fondové účinnosti je tzv. **fondová náročnost** dlouhodobého majetku, která je reciprokou hodnotou fondové účinnosti. Někdy také nazýván ukazatel vázanosti DM. Říká nám, jaký objem DM bude potřeba na korunu výnosů. (Střeleček F., 2010)

Dynamika fondové účinnosti dlouhodobého majetku

Dynamiku Fondové účinnosti hodnotíme pomocí **indexu**.

$$I_{FU} = \frac{FU_1}{FU_0}$$

Z indexu FU můžeme jednoduše vyjádřit i **relativní změnu** indexu FU.

$$\Delta FU = I_{FU} - 1$$

1.4 Hodnocení pracovníků

Člověk je rozhodujícím činitelem ve výrobě, ať už v ní silou svých svalů přeměňuje předepsaným způsobem materiál nebo uvádí do chodu výrobní zařízení.

Na účinnost práce působí tři základní faktory – technické podmínky práce, fyziologické a psychologické faktory a v neposlední řadě společensko-ekonomické faktory. Účinnost práce posuzujeme zpravidla *měrnou spotřebou pracovního času*, tj. časem potřebným k získání jednotkového množství výsledku práce. V měrné spotřebě času se pak promítají tři stránky práce:

- **Extenzita práce** (trvání pracovní doby a její struktura)
- **Intenzita práce** (množství vynaložené práce na jednotku času práce)
- **Produktivita práce** (komplexní ukazatel, v němž se promítá nejen technické vybavení pracoviště, ale i organizace pracovního času, pracoviště, použité pracovní metody, úroveň spolupráce a kvalifikace pracovníka)

(Jílek J., Souček E., 1990)

1.4.1 Stav pracovníků

Základním ukazatelem pro evidenci počtu pracovníků je **evidenční počet pracovníků**. Jedná se o souhrn pracovníků, které organizace vede v evidenci podle platných zákonných norem.

Do evidenčního počtu zaměstnanců *se zahrnují* všichni **stálí, sezónní i dočasní zaměstnanci** a to bez ohledu, zda jsou skutečně v práci přítomni nebo z různých důvodů nepřítomni. Dále sem řadíme **domáctí pracovníky**, kteří pracují za mzdu doma a ke své práci používají materiál podniku, **osoby na dovolené, nemocné a osoby čerpající krátkodobé studijní volno**.

Do evidenčního počtu zaměstnanců *nepatří* pracovníci **trvale uvolnění na výkon své funkce** nebo **pracovníci vyslané podnikem do škol, studenti** procházející provozní praxí v podniku a ani **ženy na mateřské dovolené**. (Střeleček F., 2010)

Nepřepočtený (fyzický) a přepočtený počet pracovníků

Fyzický počet pracovníků

Jsou pracovníci, kteří patří do evidenčního počtu bez ohledu na délku jejich pracovní doby, která je uzavřena smlouvou o pracovní činnosti.

Přepočtený počet pracovníků

Pracovník se zkráceným pracovním úvazkem je započten pouze jako příslušný zlomek plného pracovníka. Přepočítací koeficient se rovná poměru zkráceného pracovního úvazku k plné pracovní době.

$$\frac{\text{Pracovní doba pracovníka stanovena ve smlouvě}}{\text{Normální délka pracovní doby v podniku}}$$

Evidenční počet pracovníků se v organizacích zjišťuje jako denní stav. V této podobě je ale ukazatel využíván pouze pro bilancování pracovníků k určitým datům (např. ke konci čtvrtletí...). Daleko větší význam než okamžikový koeficient má znalost **průměrného evidenčního počtu pracovníků (PEP)**. Tento ukazatel můžeme stanovit pro libovolné období ze součtu denních stavů děleného počtem kalendářních dnů v období. Přitom stavy za dny pracovního klidu bereme počet pracovníků v posledním předcházejícím pracovním dnu pracovního volna. Úkolem PEP je vytvořit ukazatel, který by charakterizoval fond pracovní doby, který má podnik k dispozici. PEP není mezinárodně srovnatelný ukazatel. (Jílek J., Souček E., 1990)

V odvětví zemědělství se počet pracovníků eviduje pomocí **ALI** (Agricultural Labour Input) a výpočet se provádí podle standardizované metodiky EU a vyjadřuje se v tzv. **ročních pracovních jednotkách (AWU – Annual work unit)**. Tento ukazatel je přesnější než PEP, jelikož vyjadřuje skutečný počet hodin, které pracovník odpracoval.

$$AWU = \frac{\text{Skutečný počet odpracovaných hodin jedním pracovníkem}}{1\ 800}$$

Za plný pracovní úvazek se v ČR považuje 1800 hodin ročně. Jestliže pracovník odpracuje 1800 hodin za rok, tak představuje jednu roční pracovní jednotku. Když pracovník odpracuje více hodin, tak stále představuje jednu pracovní jednotku.

Je zřejmé, že do AWU se nezahrnují státní svátky, dovolená, dny pracovní neschopnosti, přestávky na jídlo a další nevyužitá pracovní doba. AWU je mezinárodně srovnatelný ukazatel.

Rozdíl mezi těmito ukazateli je, že PEP vede v patrnosti skutečně odpracovanou dobu, ale i neodpracovanou pracovní dobu, zatím co AWU zaznamenává pouze skutečně odpracovanou pracovní dobu pracovníků. Eviduje objem práce na úrovni hodinové pracovní doby. (Střeleček F., 2010)

1.4.2 Mzda

Za vykonanou práci přísluší zaměstnanci mzda. Mzda je vymezena nejen jako peněžité plnění poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci v pracovním poměru, ale za stanovených podmínek se připouští i možnost poskytovat část mzdy zaměstnancům ve formě naturální mzdy. Mzda je sjednána především v pracovní, či jiné individuální smlouvě nebo v kolektivní smlouvě. Zaměstnavatel může též stanovit mzdy vnitřním mzdovým předpisem nebo určit mzdovým výměrem. Mzda ovšem musí být sjednána nebo stanovena písemně před výkonem práce, za kterou tato mzda přísluší. (Kleibl J., 2001)

1.4.3 Hodnocení produktivity práce

Produktivita práce (v) je ekonomická veličina a bývá vyjadřována množstvím statků nebo služeb vyprodukovaných jedním pracovníkem za určitou časovou jednotku.

Obecně lze vyjádřit:

$$v = \frac{Výstup}{Vstup}$$

Jako výstup jsou obvykle uváděny výnosy v peněžních jednotkách (V) a vstup obvykle představuje počet pracovníků (PEP).

$$v = \frac{V}{PEP}$$

Ekonomická kategorie vymezuje produktivitu práce jako *zvýšování účinnosti lidské práce pomocí racionalizačních činitelů*. Kde racionalizačními činiteli jsou chápány např.: změna technologie, změna postupu, změna organizační formy. (Střeleček F., 2010)

Produktivita práce se však může měnit i následkem změn *intenzity práce* (vyšší materiálová spotřeba, vyšší pracovní intenzita, prodlužování pracovní doby...). (Jílek J., Souček G., 1990)

Ukazatelé produktivity práce

Vymezení produktivity práce jako ekonomické kategorie se liší od ukazatelů produktivity práce, neboť ukazatelé zahrnují vedle racionalizačních faktorů také vliv pracovní intenzity. (Střeleček F., 2010)

Produktivitu práce v podniku měříme agregátním poměrovým ukazatelem.

$$\frac{\text{Reálná produkce v období}}{\text{Odpracovaný čas za období}}$$

Reálná produkce oceněná srovnatelnými cenami, tj. stálými cenami. V některých případech může být vyjádřena i fyzickými jednotkami.

Odpracovaný čas může být vyjádřen hodinami nebo směny, popřípadě průměrnými počty pracovníků.

Produktivitu práce můžeme též vyjádřit vztahem:

$$v = \frac{\sum Q}{\sum T} = \frac{\sum p \cdot q}{\sum T}$$

kde p ... cena určitého druhu výrobků

q ... množství vyrobeného druhu výrobků za sledované období

T ... odpracovaný čas spojený s výrobou druhu výrobků za sledované období

Q ... hodnota reálné produkce vyrobená v období

$\sum$ ... součet za všechny druhy výrobků za sledované období

Pro snadnější manipulaci s uvedenými veličinami je výhodnější používat reciproké hodnoty produktivity práce čili **ukazatel pracnosti (t)**.

$$t = \frac{T}{Q} = \frac{1}{v}$$

(Macek J., 2002)

V analýze produktivity práce jde zpravidla o to, ***jak se produktivita práce vyvíjí v čase*** – na tuto otázku odpovídá indexní analýza.

Pokud je produkce oceňována **běžnými cenami**, pak index tohoto ukazatele obsahuje v sobě vliv inflace a tudíž nepodává věrohodnou informaci o vývoji produktivity práce.

Pokud je produkce oceněna **srovnatelnými cenami**, jde o reálnou produkci a index produktivity práce není zkreslen vlivem inflace.

Produktivitu práce ovlivňují však i jiné faktory jako složení produkce, výkonnost strojů a zařízení, struktura pracovníků, využívání pracovní doby, vybavenost pracovníků stroji, zařízeními a nástroji aj. Je proto velmi těžké rozložit výše uvedený ukazatel na ukazatele dílčích produktivit určitých skupin výrobků, neboť výše uvedené faktory se během období mění. Výhodněji lze analyzovat vývoj produktivity práce za skupiny výrobků časovými ukazateli založenými na sledování pracnosti.

(Macek J., 2002)

Naturální a hodnotové ukazatele produktivity práce

Naturální ukazatelé produktivity práce jsou vyjádřeny zpravidla naturálním objemem produkce (množství vytěženého uhlí v tunách jedním pracovníkem, počet obrobků na jednoho pracovníka...). **Naturální ukazatelé vyžadují stejnorodou produkci.** Za naturální ukazatele produktivity práce se považuje také hrubá produkce vyjádřená ve **stálých cenách**. Tyto ceny jsou zpravidla stanoveny k určitému okamžiku a produkce následujících let se těmito stálými cenami přepočítává. Tím se eliminuje vliv cen na produktivitu práce.

Hodnotové ukazatelé produktivity práce se používají v případě, že hodnotíme **produktivitu práce různorodé produkce.** (Střeleček F., 2010)

1.4.4 Hodnocení dynamiky produktivity práce

Provádí se zpravidla pomocí indexů a charakteristik z nich odvozených, mezi které patří:

- přírůstek produktivity práce
- relativní přírůstek produktivity práce
- relativní či absolutní úspora pracovníků vlivem rozdílné produktivity práce (Střeleček F., 2010)

Index produktivity práce je podílem indexu fyzického objemu výroby a indexu zaměstnanosti. Hodnotí dynamiku produktivity práce.

$$I_v = \frac{\bar{v}_1}{\bar{v}_0} = \frac{\frac{\sum q_1}{\sum T_1}}{\frac{\sum q_0}{\sum T_0}} = \frac{\sum q_1}{\sum q_0} \frac{\sum T_1}{\sum T_0}$$

Index proměnlivého složení lze rozložit na dva dílčí indexy – *index stálého složení* a *index struktury*. (Macek J., 2002)

$$\frac{\bar{v}_1}{\bar{v}_0} = \frac{\frac{\sum v_1 T_1}{\sum T_1}}{\frac{\sum v_0 T_0}{\sum T_0}} = \frac{\sum v_1 T_1}{\sum v_0 T_1} * \frac{\sum v_0 T_1}{\sum v_0 T_0}$$

Průměrná produktivita práce vyjádřená **aritmetickým váženým průměrem**, kde váhami je spotřeba času.

$$\frac{\bar{v}_1}{\bar{v}_0} = \frac{\frac{\sum q_1}{\sum v_1}}{\frac{\sum q_0}{\sum v_0}} = \frac{\sum q_1}{\sum v_1} * \frac{\sum q_1}{\sum v_0} \frac{\sum q_0}{\sum q_0}$$

Průměrná produktivita práce vyjádřená **harmonickým váženým průměrem**.

1.4.5 Vztah produktivity práce a průměrné mzdy

Dynamika produktivity práce by měla být vyšší než dynamika průměrných mezd. V opačném případě by v podniku rostla mzdová nákladovost, a tím i klesala rentabilita podniku.

$$\frac{\text{Osobní náklady}}{\text{Počet pracovníků}} : \frac{\text{Výnosy}}{\text{Počet pracovníků}} = \frac{\text{Osobní náklady}}{\text{Výnosy}}$$

(průměrná mzda : produktivita práce = mzdová nákladovost)

(Novotná M., Volek T., 2008)

1.4.6 Účinnost produktivity práce

Fondová účinnost jako poměr produktivity práce k technickému vybavení práce

Jestliže čítec i jmenovatel ukazatele FU vydělíme průměrným evidenčním počtem (PEP), tak dostaneme FU jako poměr produktivity práce (v) k technickému vybavení práce (TVP).

$$\frac{\frac{v}{PEP}}{\frac{DM}{PEP}} = \frac{v}{TVP}$$

Aby se fondová účinnost zvyšovala, pak **produktivita práce musí růst rychleji, než technické vybavení práce**. Hovoří se o tzv. *Efektivní substituci živé a zvěcnělé práce* (živou práci nahrazujeme prací strojů a naopak). (Stěleček F., 2010)

1.5 Finanční analýza

V účetnictví je uložena celá řada informací, které jsou zdrojem pro všechny navazující analýzy, bez kterých se úspěšná firma již neobejde. Dříve, než jsou přijímána jakákoliv investiční a finanční rozhodnutí v podniku, musí být známo finanční zdraví podniku. Nejenom momentální stav, ale především vývojové tendence v čase a porovnání těchto tendencí se standardními hodnotami v oboru, odvětví nebo s konkurencí. Zároveň nám slouží jako základ pro finanční plánování jak krátkodobé, spojené s běžným chodem podniku, tak strategické související s dlouhodobým rozvojem firmy. Finanční analýzu lze tedy chápat jako soubor činností, jejichž cílem je zjistit a vyhodnotit komplexně finanční situaci podniku. (Kislingerová E., 2010)

Zdrojem informací pro finanční analýzu jsou především účetní výkazy finančního účetnictví (rozvaha, výkaz zisku a ztráty, výkaz o peněžních tocích). (Růčková P., 2008)

1.5.1 Metody finanční analýzy

Existuje celá řada metod, postupů a nástrojů jak finanční analýzu můžeme zpracovat. K základním metodám patří zejména:

- ***Analýza stavových (absolutních) ukazatelů***
Jedná se o analýzu majetkové a finanční struktury; patří sem analýza trendů (horizontální analýza) a procentní rozbor jednotlivých dílčích položek rozvahy (vertikální analýza).
- ***Analýza tokových ukazatelů***
Analýza výnosů, nákladů, zisku a cash flow; využití horizontální a vertikální analýzy.
- ***Analýza rozdílových ukazatelů***
Nejpoužívanějším ukazatelem je čistý pracovní kapitál.
- ***Analýza poměrových ukazatelů***
Jedná se o analýzu ukazatelů likvidity, rentability, aktivity, zadluženosti, produktivity, ukazatelů kapitálového trhu, analýza ukazatelů na bázi cash flow a dalších ukazatelů.

- *Analyza soustav ukazatelů* (DuPontův Rozklad)
- *Souhrnné ukazatele hospodaření* (Knápková D., Pavelková A., 2010)

Základem finanční analýzy jsou finanční poměrové ukazatele.

1.5.2 Rentabilita

Neboli výnosnost, poměruje zisk s jinými veličinami, aby se zhodnotila úspěšnost, jak je podnik schopný vytvářet nové zdroje, dosahovat zisku použitím investovaného kapitálu. U ukazatelů rentability je doporučeno, aby ukazatele v čase rostly. (Růčková P., 2008)

Nejvíce využívané ukazatele:

- **Rentabilita dlouhodobého kapitálu**

Ukazatel, který komplexně vyjadřuje efektivnost hospodaření podniku.

- **Rentabilita vlastního kapitálu**

Vyjadřuje efektivnost reprodukce kapitálu vloženého vlastníky.

- **Rentabilita tržeb**

Ukazuje, kolik korun zisku podnik vytvoří z jedné koruny tržeb.

- **Rentabilita aktiv**

Klíčový ukazatel, poměruje zisk podniku s celkovými vloženými prostředky bez ohledu na to, zda byl financován z vlastního nebo cizího kapitálu.

(Scholleová H., 2008)

1.5.3 Aktivita

Ukazatele aktivity hodnotí schopnost podniku využívat vložených prostředků. Zda podnik neváže zbytečně peněžní prostředky v nadměrných zásobách a dalších aktivech. Výsledky je vhodné porovnat s průměrem odvětví. Rozlišujeme dva typy ukazatelů aktivity:

- *Rychlost obratu* – udává počet obrátek daného aktiva za sledované období.
- *Doba obratu* – udává, za kolik dnů se v průměru dané aktivum v podniku obrátí.

Doba obratu jakékoliv položky v rozvaze má daleko vyšší vypovídací hodnotu. Snahou je maximalizovat rychlost obratu a minimalizovat dobu obratu. (Hinke J., Bárková D., 2010)

Rozlišujeme:

- **Obrat aktiv**
Měří efektivnost využívání celkových aktiv. Říká nám, kolik korun výnosů připadá na jednu korunu aktiv.
- **Doba obratu aktiv**
- **Obrat zásob**
Udává, kolikrát je každá položka zásob v průběhu roku prodána a opětovně naskladněna.
- **Doba obratu zásob** (Kislíngerová E., 2010)

1.5.4 Zadluženost

Vyjadřuje skutečnost, že podnik používá k financování aktiv cizí zdroje. Úspěšný podnik se bez „dluhů“ již neobejde a ani nepřichází v úvahu, že by financoval veškerá svá aktiva pouze z vlastního či naopak pouze z cizího kapitálu. Analýzou zadluženosti hledáme optimální vztah mezi vlastním a cizím kapitálem. Základními poměrovými ukazateli zadluženosti jsou:

- **Ukazatel věřitelského rizika**
Ukazatel vyjadřující celkovou zadluženost. Obecně platí, že *čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím vyšší je riziko věřitelů.*
- **Koeficient zadluženosti**
Tento ukazatel je především významný pro banku, která se rozhoduje, zda poskytne konkrétnímu podniku úvěr, či ne. Pro posouzení je důležitý jeho časový vývoj, ve kterém jde vidět, zda se podíl cizích zdrojů zvyšuje, či snižuje.

- **Úrokové krytí**

Zda je pro podnik dluhové zatížení ještě únosné, existuje ukazatel úrokové krytí, který nám říká, kolikrát převyšuje zisk placené úroky. Optimální hodnota tohoto ukazatele je > 3 , prahovou hodnotou je 1. (Růčková P., 2008)

1.5.5 Likvidita

Likvidita určité složky majetku představuje schopnost přeměnit se rychle a bez velkých ztrát na peněžní hotovost. Naproti tomu likvidita podniku je vyjádřením schopnosti podniku uhradit včas své splatné závazky. Nedostatek likvidity může vést až k bankrotu společnosti. Likvidita je tedy důležitá z hlediska finanční rovnováhy firmy. Na druhou stranu příliš vysoká míra likvidity je nepříznivým jevem pro vlastníky podniku, neboť finanční prostředky jsou vázány v aktivech, které nám snižují celkovou rentabilitu podniku. Ukazatele likvidity jsou tedy podíl toho, čím můžeme platit k tomu, co musíme zaplatit.

- **Okamžitá likvidita (cash ratio)**

Do tohoto ukazatele vstupují jen ty nejlikvidnější položky z rozvahy, kterými jsou pohotové platební prostředky.

- **Pohotová likvidita (acid test)**

Z objemu oběžných aktiv se vylučují nejméně likvidní položky, tj. zásoby.

- **Běžná likvidita (current ratio)**

Měří, kolikrát oběžný majetek podniku převyšuje krátkodobé závazky. Hodnota ukazatele by měla být vyšší než 1.

- **Čistý pracovní kapitál**

Jedná se o absolutní ukazatel běžné likvidity, představuje *rozdíl* mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky. Čistý pracovní kapitál nám umožní oddělit v oběžných aktivech tu část peněžních prostředků, která slouží bezprostředně k úhradě finančních závazků, od té části, která je relativně volná a může být disponibilním finančním fondem, který může manažer využít ve finanční politice firmy. (Růčková P., 2008)

2) METODIKA PRÁCE

Hlavním cílem práce bylo posoudit využití výrobních faktorů u zemědělského podniku. Pracovala jsem se souborem 74 zemědělských podniků, tříděných do tří skupin podle podílu výměry zemědělské půdy v LFA k celkové využívané zemědělské půdě. Rozhodujícím kritériem pro začlenění jednotlivých podniků do těchto 3 oblastí, byla referenční nadmořská výška území a svažitost území. Převážná část zemědělských podniků patří do skupiny LFA, kde podíl půdy z celkové využívané zemědělské půdy tvoří více než 50 % (48 z 74). Skupina označovaná NON LFA jsou podniky s výměrou v LFA nižší než 5 % (20 z 74) a ostatní nezařazené podniky, jejichž podíl půdy je mezi 5 - 50 % jsou označeny jako „přechodná oblast“ (6 z 74). Kromě těchto 3 oblastí je uváděno „celkem“, což zahrnuje všech 74 podniků. Při hodnocení byl kladen důraz na oblast LFA a NON LFA. Výrobní zdroje jsou analyzovány za období 2005 – 2010.

- V první kapitole praktické části byl zhodnocen současný stav českého zemědělství, aby byla získána obecná představa o zemědělství jako celku.
- Následně byla provedena krátká finanční analýza z důvodu zhodnocení celkového finančního hospodaření zemědělských podniků. Byly použity vybrané poměrové ukazatele, konkrétně ukazatele aktivity, rentability, zadluženosti a likvidity. Podkladem pro jejich výpočet byly účetní výkazy zemědělských podniků za roky 2005 – 2010, konkrétně údaje z rozvahy a výkazu zisku a ztráty.
- Hlavní část práce byla věnována využití výrobních faktorů - práce, kapitál a půda u zemědělského podniku.
  - Při hodnocení využití lidské práce byla, jako výchozí ukazatel, brána produktivita práce.
  - K analýze využití kapitálu byl použit ukazatel fondové účinnosti.
  - Při hodnocení využití půdy mají rozhodující vliv dotace, proto jim byla věnována jedna kapitola. Cílem však bylo posoudit vliv struktury výroby na ukazatele účinnosti výrobního procesu. K analýze struktury výroby byla použita jiná databáze zemědělských podniků, zahrnující údaje

o rostlinné a živočišné výrobě za roky 2006 – 2010. Tato databáze obsahovala celkem 76 zemědělských podniků tříděných opět do tří skupin – LFA, NON LFA a přechodná oblast. Opět byla uváděna hodnota „celkem“ zahrnující 76 zemědělských podniků.

- S využitím statistického programu byly zjištěny koeficienty pružnosti a následně určeny produkční a nákladové funkce.
- Nakonec byl zjištěn společný vliv výrobního faktoru práce a kapitálu na tvorbu zisku a nadzisku, neboť tyto dva faktory můžeme navzájem nahrazovat a pouze v zisku lze vidět konečný dopad.

Poměrové ukazatele finanční analýzy²:

Ukazatele rentability

- *Rentabilita dlouhodobého kapitálu (ROCE)*

$$ROCE = \frac{HV \text{ před zdaněním} + \text{nákladové úroky}}{\text{Dlouhodobé dluhy} + \text{vlastní kapitál}} = \frac{V \check{r}. 61 + 43}{R \check{r}. 068 + 087 + 092 + 116}$$

- *Rentabilita tržeb (ROS)*

$$ROS = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Tržby}} = \frac{V \check{r}. 60}{V \check{r}. 01 + 05}$$

- *Rentabilita aktiv (ROA)*

$$ROA = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Aktiva celkem}} = \frac{V \check{r}. 60}{R \check{r}. 001}$$

Ukazatele aktivity

- *Obrat aktiv*

$$\text{Obrat aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Aktiva celkem}} = \frac{V \check{r}. 01 + 05}{R \check{r}. 001}$$

² Tržby se pro účely finanční analýzy rozumí tržby za prodej zboží a tržby za prodej vlastních výrobků a služeb.

- **Doba obratu aktiv**

$$\text{Doba obratu aktiv} = \frac{\text{Aktiva celkem}}{\frac{\text{Tržby}}{360}} = \frac{\text{R ř. 001}}{\frac{\text{V ř. 01+05}}{360}}$$

- **Obrat zásob**

$$\text{Obrat zásob} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Zásoby}} = \frac{\text{V ř. 01 + 05}}{\text{R ř. 032}}$$

- **Doba obratu zásob**

$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{Zásoby}}{\frac{\text{Tržby}}{360}} = \frac{\text{R ř. 032}}{\frac{\text{V ř. 01+05}}{360}}$$

Ukazatele zadluženosti

- **Koeficient zadluženosti**

$$\text{Koeficient zadluženosti} = \frac{\text{Cizí kapitál}}{\text{Vlastní kapitál}} = \frac{\text{R ř. 086}}{\text{R ř. 068}}$$

- **Věřitelské riziko**

$$\text{Věřitelské riziko} = \frac{\text{Cizí kapitál}}{\text{Aktiva celkem}} = \frac{\text{R ř. 086}}{\text{R ř. 001}}$$

- **Úrokové krytí I**

$$\text{Úrokové krytí I} = \frac{\text{VH před zdaněním} + \text{nákladové úroky}}{\text{Nákladové úroky}} = \frac{\text{V ř. 61 + 43}}{\text{V ř. 43}}$$

- **Úrokové krytí II**

$$\begin{aligned} \text{Úrokové krytí II} &= \frac{\text{VH před zdaněním} + \text{nákladové úroky} + \text{odpisy}}{\text{Nákladové úroky}} \\ &= \frac{\text{V ř. 61 + 43 + 18}}{\text{V ř. 43}} \end{aligned}$$

Ukazatele likvidity

- **Běžná likvidita**

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžný majetek}}{\text{Krátkodobé závazky}} = \frac{\text{R.ř. 031}}{\text{R.ř. 103} + 117 + 118}$$

Využití lidské práce

Při hodnocení **využití lidské práce** byla, jako výchozí ukazatel, brána **produktivita práce**.

$$v = \frac{V}{PEP}$$

Existují 3 typy produktivity práce:

1. Pracovně náročný typ produktivity práce

Nastává v situaci, kdy $I_v < 1$, počet pracovníků roste rychleji, než index výnosů.

2. Pracovně úsporný typ produktivity práce

$I_v > 1$, index výnosů roste rychleji, než počet pracovníků.

3. Pracovně neutrální typ produktivity práce

$I_v = 1$, index výnosů roste/klesá stejně rychle jako počet pracovníků.

Index výnosů se stanoví jako podíl:

$$I_v = \frac{V_1}{V_0}$$

Jelikož ukazatel produktivity práce nemá sám o sobě dostatečnou vypovídací schopnost, byl porovnán se **mzdovou nákladovostí**.

$$\text{Mzdová nákladovost} = \frac{\text{Osobní náklady}}{\text{Výnosy}}$$

Následně bylo sledováno, jaké **relativní změny pracovníků** podnik dosáhl vlivem produktivity práce a jak se tato relativní změna promítla do mzdových nákladů.

Hodnocení změny PEP vlivem produktivity práce metodou postupných změn:

$$\Delta PEP/v = \left(\frac{1}{v_1} - \frac{1}{v_0} \right) * V_1 = \left(\frac{PEP_1}{V_1} - \frac{PEP_0}{V_0} \right) * V_1 = PEP_1 - PEP_0 * i_v$$

- $PEP_1 - PEP_0 * i_v > 0$ **relativní překročení PEP**
- $PEP_1 - PEP_0 * i_v < 0$ **relativní úspora PEP**
- $PEP_1 - PEP_0 * i_v = 0$ **relativní změna PEP je nulová**; počet pracovníků se mění úměrně k objemu výnosů

Využití kapitálu

K analýze **využití kapitálu** neboli dlouhodobého majetku, byl použit ukazatel **fondové účinnosti (FU)**, jelikož je vhodným ukazatelem ke změření využití dl. majetku.

$$FU = \frac{\text{Výnosy}}{\text{Stálá aktiva}}$$

- Dynamika fondové účinnosti:

$$I_{FU} = \frac{FU_1}{FU_0}$$

Účinnost dl. majetku byla hodnocena také ukazatelem **technické vybavení práce (TVP)**, který vyjadřuje, jaký objem dlouhodobého majetku připadá na jednoho pracovníka.

$$TVP = \frac{\text{Stálá aktiva}}{PEP}$$

Indexem fondové účinnosti jsme schopni vyjádřit **typ technického rozvoje**.

Existují 3 typy technického rozvoje (TR):

1. Fondově úsporný typ technického rozvoje

Nastává tehdy, když $I_{FU} > 1$, a znamená to, že výnosy rostou rychleji, než DM.

Tento typ TR vede k relativní úspoře DM.

2. Fondově neutrální typ technického rozvoje

$I_{FU} = 1$, u tohoto typu se DM mění proporcionálně k objemu výnosů. Jedná se o extenzivní typ rozvoje DM. Relativní změna DM je zde nulová.

3. Fondově náročný typ technického rozvoje

$I_{FU} < 1$, zde dochází k relativnímu překročení DM. Výnosy rostou pomaleji, než DM.

Opět byla zhodnocena **relativní změna dl. majetku** vlivem fondové účinnosti.

Hodnocení změny DM vlivem FU metodou postupných změn:

$$\Delta DM / FU = \left(\frac{1}{FU_1} - \frac{1}{FU_0} \right) * V_1 = \left(\frac{DM_1}{V_1} - \frac{DM_0}{V_0} \right) * V_1 = DM_1 - DM_0 * i_V$$

- $DM_1 - DM_0 * i_V > 0$ **relativní překročení DM**
- $DM_1 - DM_0 * i_V < 0$ **relativní úspora DM**
- $DM_1 - DM_0 * i_V = 0$ **relativní změna DM je nulová**; úměrně k objemu výnosů se mění dlouhodobý majetek

S typem technického rozvoje lze kombinovat rozdílnou dynamiku produktivity práce. Cílem je posouzení proporcionálního rozvoje mezi vývojem objemu dl. hmotného majetku, průměrného evidenčního počtu pracovníků (PEP) a objemu výnosů zemědělského podniku. Na základě toho vznikne třináct kvalitativně odlišných variant typu technického rozvoje.

Tabulka 1: Typy technického rozvoje a z nich odvozený vývoj jednotlivých charakteristik

Varianta	Vztah	Charakteristika
1	$I_{FU} = I_v = 1$	Fondově neutrální typ technického rozvoje, fondová účinnost se nemění. Produktivita práce se nemění. Technické vybavení práce se nemění.
2	$I_v > I_{FU} = 1$	Fondově neutrální typ technického rozvoje, fondová účinnost se nemění. Produktivita práce roste. Technické vybavení práce roste.
3	$I_v < I_{FU} = 1$	Fondově neutrální typ technického rozvoje, fondová účinnost se nemění. Produktivita práce klesá. Technické vybavení práce klesá.
4	$I_{FU} < 1 < I_v$	Fondově náročný typ technického rozvoje, fondová účinnost klesá. Produktivita práce roste. Technické vybavení práce roste.
5	$I_{FU} < 1 = I_v$	Fondově náročný typ technického rozvoje, fondová účinnost klesá. Produktivita práce se nemění. Technické vybavení práce roste.
6	$I_{FU} < I_v < 1$	Fondově náročný typ technického rozvoje, fondová účinnost klesá. Produktivita práce klesá. Technické vybavení práce roste.
7	$I_{FU} = I_v < 1$	Fondově náročný typ technického rozvoje, fondová účinnost klesá. Produktivita práce klesá. Technické vybavení práce neroste.
8	$I_v < I_{FU} < 1$	Fondově náročný typ technického rozvoje, fondová účinnost klesá. Produktivita práce klesá. Technické vybavení práce klesá.
9	$I_v < 1 < I_{FU}$	Fondově úsporný typ technického rozvoje, fondová účinnost roste. Produktivita práce klesá. Technické vybavení práce klesá.
10	$I_v = 1 < I_{FU}$	Fondově úsporný typ technického rozvoje, fondová účinnost roste. Produktivita práce se nemění. Technické vybavení práce klesá.
11	$1 < I_v < I_{FU}$	Fondově úsporný typ technického rozvoje, fondová účinnost roste. Produktivita práce roste. Technické vybavení práce se nemění.
12	$1 < I_v = I_{FU}$	Fondově úsporný typ technického rozvoje, fondová účinnost roste. Produktivita práce roste. Technické vybavení práce se nemění.
13	$1 < I_{FU} < I_v$	Fondově úsporný typ technického rozvoje, fondová účinnost roste. Produktivita práce roste. Technické vybavení práce roste.

Zdroj: Střeleček F., 2000

Společný dopad na zisk a nadzisk (EVA)

Relativní změna mzdových nákladů vlivem produktivity práce byla zjištěna jako součin relativní změny pracovníků a průměrné mzdy. **Relativní změny zisku vlivem FU** bylo dosaženo součinem relativní změny dl. majetku a průměrné odpisové a úrokové sazby.

Nadziskem se rozumí **ekonomická přidaná hodnota (EVA)**, která měří finanční výnosnost podniku. Představuje rozdíl mezi dosaženým čistým provozním ziskem a celkovými náklady na kapitál.

K vyjádření **relativní změny ekonomického zisku** bylo za potřebí určit **náklady na vlastní kapitál**. Zvolila jsem metodu používanou Ministerstvem průmyslu a obchodu³.

$$r_e = r_f + r_{LA} + r_{podnikatelské} + r_{FinStab} + r_{FinStr}$$

kde r_f ... bezriziková sazba

r_{LA} ... funkce ukazatelů charakterizujících velikost podniku

$r_{Podnikatelské}$ ... funkce ukazatelů charakterizujících tvorbu produkční síly

$r_{FinStab}$ ... funkce ukazatelů charakterizujících vztahy mezi aktivy a pasivy

r_{FinStr} ... funkce ukazatelů charakterizujících dělení produkční síly

- r_f – bezrizikovou sazbu splňují především státní dluhopisy s takovou dobou splatnosti, která se přibližuje životnosti podnikových aktiv.
- r_{LA} – hlavním ukazatelem je vlastní jmění podniku:

Pokud bude $VK > 3$ mld. Kč $\rightarrow r_{LA} = 0$ %, pokud bude $VK < 100$ mil. Kč $\rightarrow r_{LA} = 5$ %

Lze též vypočítat podle následujícího vzorce:

$$r_{LA} = 5 * \left[1 - \frac{VK - 100\,000\,000}{2\,900\,000\,000} \right]$$

kde VK ... vlastní kapitál

---

³ Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO) uplatňuje při svých analýzách upravenou variantu stavebnicového modelu dle manželů Neumaierových.
Metodika je dostupná na webových stránkách www.mpo.cz

- $r_{\text{podnikatelské}}$ – porovnává se výnosnost aktiv s veličinou $X1$:

$$X1 = \frac{VK + BU + O}{A} * \frac{U}{BU + O}$$

kde VK ... vlastní kapitál

BU ... bankovní úvěry

O ... dluhopisy

U ... úroková míra, pro výpočet se vychází z podílu nákladových úroků k bankovním úvěrům a dluhopisům, tedy $U \% = U/(BU+O)$

A ... aktiva

V případě, že je:

$$\frac{EBIT}{A} > X1 \rightarrow r_{\text{podnikatelské}} = 0 \%, \text{ pokud bude } \frac{EBIT}{A} < X1 \rightarrow r_{\text{podnikatelské}} = 10 \%$$

Pokud nebude vyhovovat ani jedna z možností, lze stanovit na základě vzorce:

$$r_{\text{podnikatelské}} = 10 * \left[\frac{\frac{EBIT}{A}}{X1} \right]$$

- r_{FinStab} – vyjadřuje likviditu poměrem oběžných aktiv ke krátkodobým závazkům. K hodnocení rizika je doporučené:

oběžná aktiva / krátkodobé závazky $> 2 \rightarrow r_{\text{FinStab}} = 0 \%$

oběžná aktiva / krátkodobé závazky $< 1 \rightarrow r_{\text{FinStab}} = 10 \%$

V případě, že nebude vyhovovat tento způsob, lze zjistit pomocí vzorce:

$$r_{\text{FinStab}} = 10 * \left[2 - \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Kr. závazky}} \right]$$

- r_{FinStr} – provozní hospodářský výsledek by měl být k nákladovým úrokům vyšší než 3, což ukazuje finanční stabilitu. Nabízí se opět dvě možnosti řešení nebo alternativní výpočet:

$EBIT / \text{nákladové úroky} > 3 \rightarrow r_{\text{FinStr}} = 0 \%$

$EBIT / \text{nákladové úroky} < 1 \rightarrow r_{\text{FinStr}} = 10 \%$

$$r_{\text{FinStr}} = 10 * \left[1 - \frac{\frac{EBIT}{N} - 1}{2} \right]$$

Průměrné náklady na kapitál byly zjištěny následovně:

$$\bar{N} = \frac{Dluh}{Aktiva\ celkem} * n_{DL} + \frac{Vlastní\ kapitál}{Aktiva\ celkem} * n_{VK}$$

kde n_{DL} ... náklady dluhu v %

n_{VK} ... náklady na vlastní kapitál v %

Využití půdy

Zemědělská půda zahrnuje ornou půdu a travní porosty. **% zornění**, bylo zjištěno jako podíl orné půdy na celkové rozloze zemědělské půdy. Součástí této kapitoly byla analýza vlivu dotací a struktura výroby na intenzitu výroby, která představuje *podíl výnosů na ha*.

Produkční a nákladové funkce

Pro hodnocení vlivu na objem produkce dvou výrobních faktorů používáme dvoufaktorovou **Cobb-Douglasovu produkční funkci (CDF)**. Tato funkce vyjadřuje regresivní závislost objemu produkce (Y) na úrovni dlouhodobého majetku⁴ (DM) a na počtu pracovníků (PEP). O CDF se předpokládá, že je rostoucí, s růstem vstupních faktorů roste objem produkce.

Produkční CDF ve tvaru:

$$Y = a * PEP^{b1} * DM^{b2}$$

Takto definovaná funkce je nelineární, lze ji transformovat ve funkci lineární změnou všech proměnných na logaritmy.

$$\ln N = \ln a + b1 * \ln PEP + b2 * \ln DM$$

Produkce v Kč se stává závisle proměnnou, zatímco PEP, a DM nezávisle proměnnou.

---

⁴Do výpočtu koeficientu byl zahrnut pouze dlouhodobý hmotný majetek.

Pokud zapojíme třetí výrobní faktor půdu (HA), získáme **třífaktorovou produkční funkci**, která má tvar:

$$Y = a * PEP^{b1} * DM^{b2} * HA^{b3}$$

Transformace na lineární funkci:

$$\ln N = \ln a + b1 * \ln PEP + b2 * \ln DM + b3 * \ln HA$$

Modifikací produkční funkce lze získat nákladovou funkci.

Nákladová funkce:

$$N = a * PEP^{b1} * DM^{b2} * HA^{b3}$$

Opět lze transformovat na lineární funkci. Náklady se stávají závisle proměnné, PEP, DM a HA nezávisle proměnné.

K výpočtu koeficientů byla použita vícenásobná regresní analýza v programu Statistica.

Pracovní hypotézou bylo, že výsledky produkčních a nákladových funkcí lze provázat s výsledky typů technického rozvoje. Bohužel se tento výsledek vzhledem k nízkému počtu sledovaných podniků nepodařil zcela prokázat. Pouze v roce 2006 a 2009 většina podniků patřila mezi fondově náročné a i koeficienty produkčních funkcí dosahovaly hodnot menších než jedna (viz. tab. č. 6, 23 a 24).

3) PRAKTICKÁ ČÁST

V Praktické části se již hodnotil průměrný podnik z hlediska využití všech tří výrobních faktorů. Nejprve bylo provedeno zhodnocení současného stavu českého zemědělství, poté stručná finanční analýza. Hlavním účelem práce je využití výrobních faktorů. V rámci výrobních faktorů práce a kapitálu byly podniky zatříděny podle typu technického rozvoje a produktivity práce. Na základě toho bylo zjištěno, jak se relativní změna pracovníků a dlouhodobého majetku projevila v zisku a nadzisku. Následovala analýza využití zemědělské půdy. Její součástí byla analýza vlivu dotací a struktury výroby na intenzitu výroby. Na závěr byly definovány nákladové a výnosové funkce.

3.1 České zemědělství v číslech za rok 2010⁵

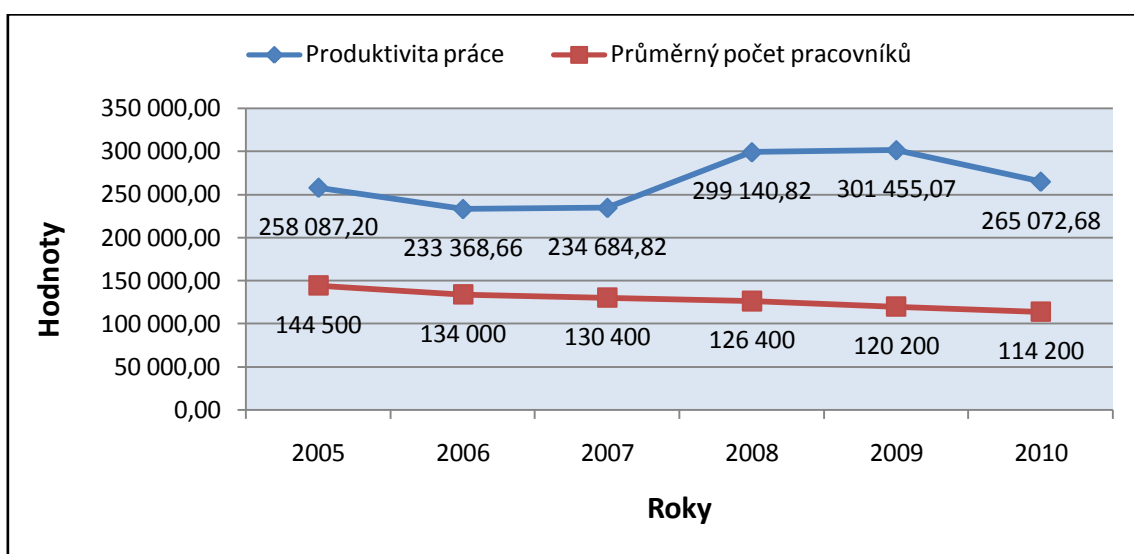
- V roce 2009 ČR postihla celosvětová hospodářská krize, což mělo negativní dopad na další vývoj českého zemědělství. I přesto, že stav zemědělství v roce 2010 byl ovlivněn odezňivající hospodářskou recesí, došlo k mírnému oživení.
- Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2010 snížil o 0,2 p. b. na 4,1 %. Celkové výdaje státního rozpočtu se meziročně snížily téměř o jedno procento, výdaje státu do odvětví zemědělství se snížily ve srovnání s rokem 2009 o 5,1 %.
- Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2010 na celkové tvorbě hrubé přidané hodnotě (HPH) v základních b. c. 1,76 %, což představuje meziroční nárůst o 0,10 p. b. Avšak podíl českého zemědělství na HPH vykazuje klesající trend. V roce 2010 oproti roku 2005 došlo k poklesu podílu zemědělství na celkové HPH o 0,51 p. b.
- Obdobný je vývoj zaměstnanosti v zemědělském sektoru. Průměrný počet zaměstnanců v zemědělství neustále klesá. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 5 % a jejich počet poklesl na 114 200 pracovníků. Oproti roku 2005 došlo k absolutnímu úbytku pracovníků o 30 300.

---

⁵Zelená zpráva za rok 2010 dostupná na www.eagri.cz

- Průměrná měsíční mzda v zemědělství v roce 2010 na přepočtené počty zaměstnanců dosáhla 18 644 Kč (v národním hospodářství celkem je průměrná měsíční mzda 23 951 Kč). Disparita mezd v zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) činila 77,8 % vůči národnímu hospodářství celkem.

Graf 1: Vývoj produktivity práce v zemědělství od roku 2005 do roku 2010

Zdroj: www.czso.cz (vlastní výpočty)

Z grafu je patrné, že produktivita práce kolísá. Celkově produktivita práce od roku 2005 do roku 2010 vzrostla o 7 tis. Kč, tedy o necelé 3 %. Největší nárůst produktivity práce byl zaznamenán mezi roky 2007 a 2008 téměř o 65 tis. Kč.

- Produkce zemědělského odvětví, vyjádřená v běžných základních cenách, byla za rok 2010 téměř 98,5 miliardy korun, z toho rostlinná výroba činila 53,5 miliardy a živočišná 40,5 miliardy korun. Zbývající část do celkové produkce tvořily zemědělské služby a nezemědělské vedlejší činnosti.
- Ceny zemědělských výrobců byly v úhrnu za celý rok 2010 o 5,4 % vyšší než ceny v roce 2009. Ceny rostlinných výrobků se po loňském výrazném propadu zvýšily o 6,3 %, nárůst byl u všech hlavních komodit s výjimkou cukrové řepy. Ceny živočišných výrobků vzrostly o 4,4 % v důsledku nárůstu cen mléka. Ceny vstupů do zemědělství meziročně poklesly o 1,8 %.

- I přes rozsáhlé vládní úspory vzrostly dotace pro zemědělce na 38,5 miliardy, to je o 600 milionů více než v roce 2009.
- Zemědělství podnikatelé dnes v ČR hospodaří na přibližně 4 234 tis. ha zemědělské půdy, která tak tvoří více jak polovinu celkové rozlohy státu. Proti roku 2009 došlo ke snížení rozlohy zemědělské půdy o cca 5,5 tis. ha, tj. o 0,1 %, což je o 400 ha více, než činil pokles v roce 2009.

V systému LPIS⁶ byla k 31. 12. 2010 evidována výměra zemědělské půdy ve výši 3 532 tis. ha, což je nárůst o 7,9 tis. ha. V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2010 zařazeno celkem 830 tis. ha. Z celkové plochy travních porostů evidované v LPIS představují plochy zařazené do LFA 86,7 % a podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře ZP tvoří 50,4 %.

3.2 Vlastní finanční analýza za průměrný podnik

3.2.1 Analýza rentability

Tabulka 2: Ukazatele rentability

<i>Ukazatele rentability</i>	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ROS (%)	5,23	4,06	1,46	6,84	-1,94	5,53
ROA (%)	2,74	2,03	5,51	3,37	-0,80	2,35

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Z uvedeného vyplývá, že průměrný podnik vykazuje kladný hospodářský výsledek. Pouze v roce 2009 ukazatel ROS a ROA dosáhl záporných hodnot, důvodem byl záporný zisk po zdanění. Z hlediska efektivnosti hospodářského rozvoje ukazatele rentability ve sledovaném období značně kolísají a kopírují tak vývoj hospodářského výsledku.

⁶LPIS je geografický informační systém (GIS), který je tvořen primárně evidencí využití zemědělské půdy. LPIS vznikl na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství na přelomu 2003 a 2004.

3.2.2 Analýza aktivity

Tabulka 3: Ukazatele aktivity

<i>Ukazatele aktivity</i>	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Obrat aktiv	0,52	0,50	0,53	0,49	0,41	0,43
Doba obratu aktiv	686,56	718,90	674,75	730,51	871,78	845,72
Obrat zásob	2,30	2,30	2,54	2,26	1,93	2,12
Doba obratu zásob	156,77	156,52	142,01	158,97	186,08	170,07

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Z hlediska efektivnosti hospodářského rozvoje ukazatele aktivity ve sledovaném období vykazovaly negativní vývoj. Obrat aktiv se neustále snižoval a zdaleka nedosahoval ani minimální hodnoty, kterou je v literatuře považována hodnota 1. Pro průměrný podnik je charakteristický vysoký podíl nadbytečného majetku, a proto by měl zvýšit tržby nebo odprodat nevyužitá aktiva.

Průměrný počet dnů, po něž jsou aktiva vázány v podnikání do doby jejich spotřeby, je déle než 2 roky.

Obrat zásob udává, kolikrát se přemění zásoby v ostatní formy oběžného majetku a zase zpět do zásob za sledované období (zpravidla rok). V tomto 6ti-letém období průměrný podnik vykazuje nízký obrat zásob. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2007 (2,54).

3.2.3 Analýza zadluženosti

Tabulka 4: Ukazatele zadluženosti

<i>Ukazatele zadluženosti</i>	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Koeficient zadluženosti	0,66	0,65	0,61	0,64	0,60	0,60
Věřitelské riziko (%)	39,59	39,35	37,58	38,90	37,45	37,51
Úrokové krytí I	5,52	4,39	8,77	5,38	0,03	4,39
Úrokové krytí II	16,39	14,22	17,83	13,19	8,14	13,35

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Z hlediska efektivnosti hospodářského rozvoje je patrné, že průměrný podnik je financován jak z vlastních, tak i z cizích zdrojů, avšak závislost na cizím kapitálu není výrazná (necelých 40 %). Současně zadluženost průměrného podniku v čase nepatrně klesá. Ukazatelé úrokového krytí dosahují příznivých hodnot a průměrný

podnik je schopen splatit své úvěry. Pouze v roce 2009 se ukazatel úrokové krytí I pohyboval výrazně pod prahovou hodnotou 1 a průměrný podnik byl schopen hradit své úroky pouze s využitím odpisů.

3.2.4 Analýza likvidity

Tabulka 5: ukazatel likvidity

<i>Ukazatel likvidity</i>	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Běžná likvidita	2,70	2,82	3,18	2,97	2,95	2,90

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Průměrný podnik ve sledovaném období neměl problém s likviditou. Hodnota tohoto ukazatele ve sledovaném období byla vyšší než 2,5 (minimální hodnota uváděná literaturou).

3.3 Podniky řazené dle typu technického rozvoje

Tabulka 6: Podíl podniků zařazených dle typu technického rozvoje v % (74 podniků)

<i>Typ technického rozvoje</i>	2006	2007	2008	2009	2010
Fondově úsporný typ TR s rostoucí produktivitou práce	24,30	71,62	24,32	4,05	60,81
Fondově úsporný typ TR s klesající produktivitou práce	4,10	1,35	5,40	5,41	4,05
Fondově náročný typ TR s rostoucí produktivitou práce	24,30	14,87	41,90	5,41	27,03
Fondově náročný typ TR s klesající produktivitou práce	47,30	12,16	28,38	85,13	8,11

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Z tabulky je zřejmé, že se většina podniků chová stejně, neboť na podniky působí externí vlivy, především výkupní ceny. Určitou roly zde hraje i počasí. V roce 2009 se 85 % podniků potýkalo s klesající produktivitou práce, naopak v roce 2010 téměř 61 % podniků vykazovalo rostoucí produktivitu práce.

3.4 Hodnocení využití lidské práce

Tabulka 7: Hodnocení využití lidské práce

		2005	2006	2007	2008	2009	2010
Celkové náklady (v tis. Kč)	LFA	14 013,50	14 820,56	15 383,17	16 106,40	14 659,58	14 422,56
	NON LFA	22 569,15	23 021,20	24 101,70	20 357,97	21 876,25	21 462,40
	Celkem	18 422,78	19 120,26	19 733,18	20 357,97	18 405,04	18 168,85
	Přechodná oblast	39 875,83	39 595,00	39 971,50	41 140,17	36 798,00	37 160,67
Ø produktivit a práce (v tis. Kč)	LFA	712,52	736,30	878,09	893,27	772,46	892,49
	NON LFA	841,15	833,55	1 021,90	1 097,18	948,30	1 069,69
	Celkem	773,32	776,31	929,09	979,80	847,68	960,70
	Přechodná oblast	816,46	766,37	906,50	1 020,76	882,91	963,49
Ø mzdová nákladovost	LFA	0,332	0,346	0,314	0,337	0,386	0,348
	NON LFA	0,278	0,300	0,278	0,233	0,308	0,292
	Celkem	0,306	0,323	0,296	0,306	0,348	0,321
	Přechodná oblast	0,300	0,313	0,285	0,281	0,329	0,305
Ø mzda (v tis. Kč)	LFA	236,35	255,02	275,54	301,05	298,03	310,94
	NON LFA	233,88	249,96	283,72	255,59	291,88	312,41
	Celkem	236,97	250,66	275,11	300,04	294,80	308,48
	Přechodná oblast	244,89	240,21	258,16	287,02	290,51	294,15
Ø výnosy (v tis. Kč)	LFA	42 246,42	42 789,79	49 023,29	47 789,98	37 995,44	41 397,25
	NON LFA	81 171,30	76 769,95	86 810,00	87 390,75	71 075,35	73 487,40
	Celkem	60 120,69	59 216,44	66 641,30	66 480,96	52 922,96	56 583,04
	Přechodná oblast	132 946	126 322	140 356	146 309	111 835	121 721
Ø počet pracovníků	LFA	59,29	58,11	55,83	53,50	49,19	46,38
	NON LFA	96,50	92,10	84,95	79,65	74,95	68,70
	Celkem	77,74	76,28	71,73	67,85	62,43	58,90
	Přechodná oblast	162,83	164,83	154,83	143,33	126,67	126,33

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Z tabulky je patrné, že průměrný zemědělský podniky, hospodařící v oblasti LFA dosahuje vlivem horších výrobně - klimatických podmínek nižších výsledků a podnik hospodařící v „přechodné oblasti“ naopak dosahuje extrémních hodnot vlivem nízkého počtu podniků patřících do této oblasti (6 ze 74 podniků).

Celkové náklady průměrného podniku do roku 2008 rostly, i přes snižující se počet pracovníků. U průměrného zemědělského podniku hospodařícího v oblasti NON LFA byl růst celkových nákladů pouze do roku 2007. Důvodem tohoto růstu byla zvyšující se průměrná mzda. V roce 2009, resp. v roce 2008 v oblasti NON LFA, došlo k rapidnímu poklesu celkových nákladů. Důvodem byla nejenom snižující se průměrná mzda, ale i klesající počet pracovníků. V roce 2010 i přes to, že průměrné mzdy opět vzrostly, oproti roku 2009, nedošlo ke zvýšení celkových nákladů, důvodem byl nižší počet pracovníků. Celkově se celkové náklady u průměrného zemědělského podniku od roku 2005 do roku 2010 snížily o 1,4 % (Celkem), 5 % (NON LFA) a v oblasti LFA vzrostly o 3 %.

Průměrná produktivita práce roste do roku 2008, vyšší produktivitu práce měly podniky v NON LFA, průměr činil 968 tis. Kč/prac., přičemž produktivita práce roste ve všech oblastech přibližně stejně cca o 5% ročně. Důvodem růstu produktivity práce není až tak růst výnosů, neboť ty ve sledovaném období kolísají, ale spíše klesající průměrný počet pracovníků. Mezi rokem 2006 a 2007 došlo k výraznému zvýšení výnosů, v oblasti LFA až o 15 %. Naopak mezi roky 2008 a 2009 byl zaznamenán výrazný pokles výnosů a to, o 21 % v oblasti LFA, 17 % v oblasti NON LFA. V roce 2010 se produktivita práce vrátila přibližně na úroveň roku 2008.

Mzdová nákladovost je v období 2005 až 2010 variabilní. Průměrné mzdy sice rostou, vyjma roku 2009, ale hlavní vliv má produktivita práce, která kolísá. V letech 2006, 2008 a 2009 průměrná mzda rostla rychleji, než produktivita práce.

Tabulka 8: Relativní změna pracovníků vlivem produktivity práce

		2005	2006	2007	2008	2009	2010
Relativní změna pracovníků	LFA	x	-1,94	-10,75	-0,92	6,65	-7,21
	NON LFA	x	0,83	-19,19	-5,87	10,17	-8,79
	Celkem	x	-0,29	-14,12	-3,70	8,42	-7,85
	Přechodná oblast	x	10,11	-28,31	-18,07	17,11	-11,53
ø produktivita práce (v tis. Kč)	LFA	712,52	736,30	878,09	893,27	772,46	892,49
	NON LFA	841,15	833,55	1 021,90	1 097,18	948,30	1 069,69
	Celkem	773,32	776,31	929,09	979,80	847,68	960,70
	Přechodná oblast	816,46	766,37	906,50	1020,76	882,91	963,49
ø výnosy (v tis. Kč)	LFA	42 246,42	42 789,79	49 023,29	47 789,98	37 995,44	41 397,25
	NON LFA	81 171,30	76 769,95	86 810,00	87 390,75	71 075,35	73 487,40
	Celkem	60 120,69	59 216,44	66 641,30	66 480,96	52 922,96	56 583,04
	Přechodná oblast	132 946	126 322	140 356	146 309	111 835	121 721
ø počet pracovníků	LFA	59,29	58,11	55,83	53,50	49,19	46,38
	NON LFA	96,50	92,10	84,95	79,65	74,95	68,70
	Celkem	77,74	76,28	71,73	67,85	62,43	58,90
	Přechodná oblast	162,83	164,83	154,83	143,33	126,67	126,33

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Růst produktivity práce vede k relativní úspoře pracovníků. Relativní úspora pracovníků byla v roce 2007 oproti roku 2006 nejvyšší v přechodné oblasti (28,31 pracovníků), v LFA 10,75 pracovníků a v NON LFA 19,19 pracovníků. V roce 2009 průměrný podnik hospodařící v LFA a NON LFA dosáhl relativního překročení pracovníků.

Tabulka 9: Relativní změna mzdových nákladů vlivem produktivity práce

		2005	2006	2007	2008	2009	2010
Relativní změna mzdových nákladů vlivem produktivity práce (v tis. Kč)	LFA	x	-494,61	-2 962,44	-278,43	1 982,62	-2 241,13
	NON LFA	x	208,10	-5 445,91	-1 499,90	2 968,47	-2 747,17
	Celkem	x	-73,72	-3 883,80	-1 111,11	2 481,78	-2 422,39
	Přechodná oblast	x	2 429,20	-7 309,03	-5 185,73	4 969,59	-3 391,75
Relativní změna pracovníků	LFA	x	-1,94	-10,75	-0,92	6,65	-7,21
	NON LFA	x	0,83	-19,19	-5,87	10,17	-8,79
	Celkem	x	-0,29	-14,12	-3,70	8,42	-7,85
	Přechodná oblast	x	10,11	-28,31	-18,07	17,11	-11,53
ø mzda (v tis. Kč)	LFA	236,35	255,02	275,54	301,05	298,03	310,94
	NON LFA	233,88	249,96	283,72	255,59	291,88	312,41
	Celkem	236,97	250,66	275,11	300,04	294,80	308,48
	Přechodná oblast	244,89	240,21	258,16	287,02	290,51	294,15

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Díky relativní úspoře pracovníků průměrný podnik relativně snížil své mzdové náklady ve sledovaném období. Pouze v roce 2009 došlo k relativnímu překročení pracovníků a mzdové náklady se relativně zvýšily v LFA o 2 000 tis. Kč, v NON LFA o 3 000 tis. Kč. Největšího relativního snížení mzdových nákladů bylo dosaženo v roce 2007 v oblasti NON LFA (cca 5 500 tis. Kč).

3.5 Hodnocení účinnosti dl. majetku

Tabulka 10: Hodnocení účinnosti dl. majetku

		2005	2006	2007	2008	2009	2010
ø fondová účinnost	LFA	0,75	0,69	0,76	0,69	0,56	0,58
	NON LFA	1,13	1,06	1,14	0,99	0,82	0,80
	Celkem	0,92	0,85	0,92	0,83	0,67	0,68
	Přechodná oblast	1,12	1,08	1,14	1,07	0,80	0,81
ø produktivita práce (v tis. Kč)	LFA	712,52	736,30	878,09	893,27	772,46	892,49
	NON LFA	841,15	833,55	1 021,90	1 097,18	948,30	1 069,69
	Celkem	773,32	776,31	929,09	979,80	847,68	960,70
	Přechodná oblast	816,46	766,37	906,50	1 020,76	882,91	963,49
ø technické vybavení práce (v tis. Kč)	LFA	950,57	1 062,86	1 151,53	1 289,12	1 375,70	1 530,23
	NON LFA	747,59	784,43	892,55	1 104,41	1 158,97	1 339,29
	Celkem	844,68	910,89	1 006,43	1 173,69	1 260,45	1 409,68
	Přechodná oblast	728,03	706,75	796,18	957,34	1 102,61	1 183,20
ø stálá aktiva (v tis. Kč)	LFA	56 360,77	61 767,60	64 288,94	68 967,94	67 667,00	70 977,81
	NON LFA	72 142,25	72 245,75	75 821,70	87 966,10	86 864,55	92 009,30
	Celkem	65 668,26	69 482,53	72 188,57	79 636,41	78 693,14	83 026,80
	Přechodná oblast	118 548	116 496	123 275	137 218	139 664	149 477
ø počet pracovníků	LFA	59,29	58,11	55,83	53,50	49,19	46,38
	NON LFA	96,50	92,10	84,95	79,65	74,95	68,70
	Celkem	77,74	76,28	71,73	67,85	62,43	58,90
	Přechodná oblast	162,83	164,83	154,83	143,33	126,67	126,33

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Průměrná fondová účinnost za sledované období klesá, protože produktivita práce roste daleko pomaleji, než technické vybavení práce. Průměrné tempo růstu fondové účinnosti od roku 2005 klesá o 6 % ročně. Nejnižší pokles byl v NON LFA v roce 2008 o 14 %. Od roku 2005 do roku 2010 fondová účinnost u průměrného podniku klesla o 30 % v NON LFA a o více jak 20 % v LFA.

Na technické vybavení práce (TVP) má vliv průměrný počet pracovníků a objem stálých aktiv. Technické vybavení práce ve všech oblastech roste, neboť roste objem dl. majetku a zároveň se snižuje počet pracovníků, přičemž nejrychleji roste technické

vybavení práce v LFA o 12 % ročně. Z tabulky je dále patrné, že největší nárůst TVP byl mezi roky 2010 a 2009 díky vyššímu nárůstu objemu dl. majetku, než tomu bylo v předchozích letech.

Tabulka 11: Relativní změna dl. majetku vlivem FÚ

		2005	2006	2007	2008	2009	2010
Relativní změna dl. majetku (v tis. Kč)	LFA	x	4 681,92	-6 476,80	6 296,36	12 834,02	-2 747,56
	NON LFA	x	4 015,27	-5 872,42	11 637,16	15 321,26	2 196,87
	Celkem	x	4 801,96	-6 006,04	7 621,52	15 297,63	-1 108,65
	Přechodná oblast	x	3 854,49	-6 163,36	8 714,66	34 777,92	-2 533,61
ø výnosy (v tis. Kč)	LFA	42 246,42	42 789,79	49 023,29	47 789,98	37 995,44	41 397,25
	NON LFA	81 171,30	76 769,95	86 810,00	87 390,75	71 075,35	73 487,40
	Celkem	60 120,69	59 216,44	66 641,30	66 480,96	52 922,96	56 583,04
	Přechodná oblast	132 946	126 322	140 356	146 309	111 835	121 721
ø stálá aktiva (v tis. Kč)	LFA	56 360,77	61 767,60	64 288,94	68 967,94	67 667,00	70 977,81
	NON LFA	72 142,25	72 245,75	75 821,70	87 966,10	86 864,55	92 009,30
	Celkem	65 668,26	69 482,53	72 188,57	79 636,41	78 693,14	83 026,80
	Přechodná oblast	118 548	116 496	123 275	137 218	139 664	149 477

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Z tabulky je patrné, že u průměrného podniku docházelo spíše k relativnímu překročení dl. majetku v tomto sledovaném období. Pouze v roce 2007 a 2010 došlo u průměrného zemědělského podniku k relativní úspoře dl. majetku. Přičemž podnik hospodařící v oblasti NON LFA sice v roce 2010 vykazoval relativní překročení, ale výrazně nižší, než v předchozích letech. Z tabulky je dále patrné, že v roce 2009 bylo relativní překročení dl. majetku způsobeno značným poklesem výnosů oproti roku 2008. V přechodné oblasti bylo zaznamenáno značné relativní překročení dl. majetku (40 000 tis. Kč).

Tabulka 12: Relativní změna zisku vlivem FÚ

		2005	2006	2007	2008	2009	2010
Relativní změna zisku (v tis. Kč)	LFA	x	-808,97	1 193,15	-1 139,04	-2 484,67	464,64
	NON LFA	x	-824,85	1 118,52	-1 936,11	-2 856,00	-372,84
	Celkem	x	-911,55	1 147,78	-1 360,91	-2 917,15	186,03
	Přechodná oblast	x	-904,53	1 270,74	-1 486,48	-5 586,05	378,36
Relativní změna ekonomického zisku (v tis. Kč)	LFA	x	-1 073,34	1 404,86	-1 543,56	-3 421,49	598,10
	NON LFA	x	-912,48	1 155,86	-2 119,70	-4 019,20	-518,80
	Celkem	x	-1 209,46	1 293,81	-1 744,53	-4 092,28	250,15
	Přechodná oblast	x	-1 008,23	1 337,13	-1 991,23	-9 800,40	613,65
Relativní změna dl. majetku (v tis. Kč)	LFA	x	4 681,92	-6 476,80	6 296,36	12 834,02	-2 747,56
	NON LFA	x	4 015,27	-5 872,42	11 637,16	15 321,26	2 196,87
	Celkem	x	4 801,96	-6 006,04	7 621,52	15 297,63	-1 108,65
	Přechodná oblast	x	3 854,49	-6 163,36	8 714,66	34 777,92	-2 533,61
Ø Odpisová sazba	LFA	x	0,11	0,12	0,11	0,12	0,11
	NON LFA	x	0,11	0,11	0,10	0,10	0,10
	Celkem	x	0,11	0,12	0,11	0,12	0,11
	Přechodná oblast	x	0,11	0,10	0,10	0,09	0,11
Ø úroková sazba z úvěrů	LFA	x	0,06	0,07	0,07	0,07	0,06
	NON LFA	x	0,10	0,08	0,07	0,08	0,07
	Celkem	x	0,08	0,07	0,07	0,08	0,06
	Přechodná oblast	x	0,12	0,10	0,07	0,07	0,04
Ø úroková sazba + náklady VK	LFA		0,12	0,10	0,13	0,15	0,10
	NON LFA	x	0,12	0,09	0,08	0,16	0,13
	Celkem	x	0,14	0,10	0,12	0,15	0,12
	Přechodná oblast	x	0,15	0,11	0,13	0,19	0,14

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Relativní překročení dl. majetku mělo negativní dopad na zisk. Došlo k relativnímu snížení zisku. V roce 2009, v průměru za sledované oblasti, o 3 000 tis. Kč. Pouze v letech 2007 a 2010 průměrný podnik relativně zvýšil svůj zisk (o 1 200 tis. Kč v roce 2007).

Relativní změna rentability aktiv vlivem produktivity práce a FÚ

Tabulka 13: Relativní změna rentability aktiv vlivem produktivity práce a FÚ (LFA) v tis. Kč

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vliv na rentabilitu aktiv (%)	x	-1,34	-1,73	-1,33	-0,49	-1,67
ROA (%)	2,8	2,48	5,15	1,69	-1,30	2,93
Ø aktiv	x	97 152	102 121	106 935	102 988	106 677
Relativní změna zisku	x	-1 303,58	-1 769,28	-1 417,47	-502,05	-1 776,50
Relativní změna ekonomického zisku	x	-1 798,20	-4 731,72	-1 695,90	1 480,57	-4 017,63
Změna zisku vlivem relat. zm. prac.	x	-494,61	-2 962,43	-278,42	1 982,61	-2 241,13
Změna zisku vlivem relat. zm. majetku	x	-808,97	1 193,15	-1 139,04	-2 484,67	464,64
Změna ek. zisku vlivem relat. zm. majetku	x	-1 303,58	-1 769,28	-1 417,47	-502,05	-1 776,50

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Průměrný podnik v oblasti LFA ve sledovaném období vykazoval relativní překročení jak majetku, tak pracovníků. To mělo negativní dopad na zisk a na rentabilitu aktiv. Pouze v roce 2009 relativní úspora pracovníků měla pozitivní vliv na zisk, ale relativní překročení majetku bylo vyšší a došlo tak k celkovému snížení zisku a rentability aktiv. V roce 2010 průměrný podnik relativně uspořil dl. majetek, ale zase došlo k relativnímu překročení pracovníků a celkově se snížil zisk o 2 000 tis. Kč. Kdyby průměrný podnik relativně uspořil pracovníky, mohla by být rentabilita aktiv o cca 2 % vyšší.

Tabulka 14: Relativní změna rentability aktiv vlivem produktivity práce a FÚ (NON LFA) v tis. Kč

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vliv na rentabilitu aktiv (%)	x	-0,49	-3,19	-2,32	0,08	-2,10
ROA (%)	2,5	1,52	5,29	5,30	-0,08	1,08
Ø aktiv	x	125 060	135 636	148 380	142 275	148 650
Relativní změna zisku	x	-616,75	-4 327,39	-3 436,00	112,47	-3 120,01
Relativní změna ekonomického zisku	x	-704,39	-4 290,05	-3 619,61	-1 050,74	-3 265,97
Změna zisku vlivem relat. zm. prac.	x	208,10	-5 445,91	-1 499,90	2968,47	-2 747,17
Změna zisku vlivem relat. zm. majetku	x	-824,85	1 118,52	-1 936,11	-2 856,00	-372,84
Změna ek. zisku vlivem relat. zm. majetku	x	-912,48	1 155,87	-2 119,71	-4 019,21	-518,81

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Průměrný podnik v roce 2009 relativně uspořil počet pracovníků a to mělo pozitivní vliv na rentabilitu aktiv (nárůst o 1 %) i přesto, že došlo k relativnímu překročení dl. majetku. V ostatních letech došlo vlivem relativního překročení majetku nebo pracovníků ke snížení zisku a to mělo i negativní dopad na rentabilitu aktiv.

Tabulka 15: Relativní změna rentability aktiv vlivem produktivity práce a FÚ (Celkem) v tis. Kč

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vliv na rentabilitu aktiv (%)	x	-0,73	4,15	-0,19	-4,35	2,02
ROA (%)	2,74	2,03	5,51	3,37	-0,80	2,35
Ø aktiv	x	114 516	121 209	129 224	124 242	129 313
Relativní změna zisku	x	-837,83	5 031,58	-249,80	-5 398,93	2 608,42
Relativní změna ekonomického zisku	x	-1 135,74	5 177,60	-633,42	-6 574,06	2 672,54
Změna zisku vlivem relat. zm. prac.	x	73,72	3 883,80	1 111,11	-2 481,78	2 422,39
Změna zisku vlivem relat. zm. dl. majetku	x	-911,55	1 147,78	-1 360,91	-2 917,15	186,03
Změna ek. zisku vlivem relat. zm. majetku	x	-1 209,46	1 293,81	-1 744,53	-4 092,28	250,15

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Opět relativní překročení majetku a pracovníků má za následek relativní snížení zisku a to má dopad na rentabilitu aktiv. Ve sledovaném období průměrný podnik

relativně uspořil počet pracovníků, vyjma roku 2009. V letech 2007 a 2010 došlo k relativnímu zvýšení ROA díky úspoře pracovníků i dl. majetku.

Tabulka 16: Relativní změna rentability aktiv vlivem produktivity práce a FÚ (přechodná oblast) v tis. Kč

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vliv na rentabilitu aktiv (%)	x	0,72	-2,67	-2,74	-0,26	-1,23
ROA (%)	2,49	1,11	5,87	4,30	-0,41	2,81
Ø aktiv	x	211 176	225 830	243 679	234 169	245 939
Relativní změna zisku	x	1 524,67	-6 038,29	-6 672,21	-616,46	-3 013,39
Relativní změna ekonomického zisku	x	1 420,96	-5 971,89	-7 176,96	-4 830,81	-2 778,10
Změna zisku vlivem relat. zm. prac.	x	2 429,20	-7 309,03	-5 185,73	4 969,59	-3 391,76
Změna zisku vlivem relat. zm. majetku	x	-904,53	1 270,74	-1 486,48	-5 586,05	378,36
Změna ek. zisku vlivem relat. zm. majetku	x	-1 008,24	1 337,14	-1 991,23	-9 800,40	613,65

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

V roce 2006 průměrný podnik dosáhl relativní úspory pracovníků, zisk se zvýšil o 1 524, 67 tis. Kč, to mělo dopad na rentabilitu aktiv, která se zvýšila o 0,72 %. V ostatních letech se vlivem relativního překročení majetku a pracovníků zisk snížil a došlo i ke snížení rentability aktiv.

3.6 Využití zemědělské půdy

Tabulka 17: Struktura zemědělské půdy v ha

		2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zemědělská půda	LFA	1 595	1 586	1 579	1 570	1 546	1 534
	NON LFA	1 812	1 920	1 916	1 919	1 913	1 912
	Celkem	1 784	1 804	1 794	1 793	1 774	1 766
	Přechodná oblast	3 202	3 166	3 109	3 157	3 139	3 137
Orná půda	LFA	1 107	1 111	1 073	1 067	1 054	1 055
	NON LFA	1 674	1 785	1 777	1 786	1 780	1 778
	Celkem	1 386	1 418	1 379	1 379	1 367	1 369
	Přechodná oblast	2 664	2 598	2 499	2 521	2 495	2 474
Travní porost	LFA	487	578	496	502	490	568
	NON LFA	91	161	97	94	97	179
	Celkem	383	505	397	402	396	501
	Přechodná oblast	526	628	597	622	639	674
% zornění (%)	LFA	69,36	70,07	67,96	67,92	68,16	68,76
	NON LFA	92,39	93,00	92,75	93,05	93,03	92,98
	Celkem	77,70	78,60	76,86	76,89	77,03	77,54
	Přechodná oblast	83,18	82,07	80,38	79,86	79,48	78,86

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Největší podíl na celkové výměře ZP má orná půda. % zornění dokazuje, že tento podíl se však snižuje, celkově v oblasti LFA došlo od roku 2005 do roku 2010 ke snížení o 0,9 %. Naopak u průměrného podniku v oblasti NON LFA tvoří přes 90 % orná půda a od roku 2005 do roku 2010 se tento podíl zvýšil o 0,6 %.

V méně příznivých oblastech (tzv. LFA) se podporuje zakládání a udržování luk a pastvin (travních porostů). Plochy travních porostů v této oblasti celkově vzrostly od roku 2005 do roku 2010 o 81 ha. Plochy luk a pastvin se však zvyšují i v oblasti NON LFA, kdy od roku 2005 do roku 2010 došlo k nárůstu výměry o 88 ha.

Z tabulky je též patrné, že v kontrastu k uvedenému trendu stojí neustálý úbytek zemědělské půdy. Tento úbytek má přitom rostoucí dynamiku; do roku 2008 ubývalo meziročně zhruba 10 ha, za rok 2009 a 2010 činil úbytek v průměru 18 ha.

Tabulka 18: Využití zemědělské půdy v tis. Kč

		2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tržby/ha	LFA	26,4804	26,9824	31,0482	30,4337	24,5813	26,9934
	NON LFA	44,7930	39,9893	45,3166	45,5295	37,1517	38,4323
	Celkem	33,6951	32,8215	37,1462	37,0713	29,8293	32,0419
	Přechodná oblast	41,5161	39,9014	45,1397	46,3413	35,6270	38,8024
Tržby + dotace/ha	LFA	34,0771	35,5331	39,6285	39,4654	33,8766	36,3009
	NON LFA	50,8074	47,1572	53,4757	54,1049	44,8187	45,9812
	Celkem	40,6243	40,7869	45,5303	45,9912	38,5074	40,6422
	Přechodná oblast	47,5107	47,1333	53,1890	55,5144	43,9276	46,7737

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Z tabulky je patrné, že výnosy na hektar ve sledovaném období kolísají. Od roku 2005 do roku 2010 výnos na hektar vzrostl ani ne o 2 %. Největšího výnosu na hektar průměrný podnik dosáhl v roce 2007, v LFA 31 tis. Kč/ha, v NON LFA 45 tis. Kč/ha. Nepříznivým rokem byl rok 2009, kdy meziroční pokles výnosů byl téměř 20 % v LFA i NON LFA. Z tabulky dále vyplývá rozdílná výše výnosů v LFA a NON LFA oblasti. Výnosy v NON LFA jsou průměrně 1,5 krát vyšší než v LFA, je to dáno horšími výrobními podmínkami.

Pokud výnosy navýšíme o dotace, tak celkový výnos na hektar zemědělské půdy v čase roste v oblasti LFA, kde je i podíl dotací na celkových výnosech výrazně vyšší. V roce 2009 představovaly 27 % z celkových výnosů, v NON LFA tento podíl za rok 2009 byl 17 % z celkových výnosů. V oblasti NON LFA tržby na ha navýšené o dotace ve sledovaném období kolísají. Obecně rok 2009 byl poznamenán celosvětovou hospodářskou krizí, která postihla i sektor zemědělství. Zatímco v roce 2008 z každých 100 Kč celkových výnosů na hektar průměrného podniku v LFA činily 23 Kč dotace, v roce 2009 to bylo již 28 Kč. Za oblast NON LFA z každých 100 Kč celkových výnosů na hektar tvořily 44 Kč dotace, v roce 2009 45 Kč.

V roce 2010 došlo k mírnému snížení vlivu dotací na ha. V oblasti LFA se podíl snížil na 25 % z celkových výnosů, v oblasti NON LFA na 16 % z celkových výnosů.

3.7 Přehled dotací na základě jednotné žádosti pro rok 2011⁷

Každý žadatel o platby v rámci Jednotné žádosti (JŽ) musí ve formuláři JŽ vykázat veškerou zemědělskou půdu, kterou má k dispozici. Jestliže žadatel užívá zemědělskou půdu, kterou nemá vedenou v LPIS (podle §3a zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů), je nutné, aby ji do Evidence nahlásil a to bez ohledu na to, zda na ni bude žádat o poskytnutí některé z podpor, či nikoliv.

Nejzazší datum podání Jednotné žádosti je **15. květen daného roku.**

3.7.1 Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Tato podpora je v ČR poskytována od roku 2004 a je plně hrazena ze zdrojů Evropské unie. Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, obhospodařující nejméně 1 ha zemědělské půdy a musí být na žadatele vedena v Evidenci půdy (LPIS) nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu a současně ji musí zemědělsky obhospodařovat.

Platba je žadateli poukázána v období od 1. prosince roku podání žádosti do 30. června roku následujícího.

Tabulka 19: Přehled sazeb (v Kč/ha)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Sazba	2 110,70	2 517,80	2 791,50	3 072,70	3 710	4 060,80	4 686,50

Zdroj: SZIF

Přiznání platby SAPS má vliv také na národní doplňkové platby (Top-Up), Oddělenou platbu za cukr (SSP) a Oddělenou platbu za rajčata (STP).

⁷Příručka pro žadatele pro rok 2011 dostupná na www.szif.cz

3.7.2 Národní doplňkové platby (Top-Up)

Národní doplňkové platby k přímým podporám jsou plně hrazeny z rozpočtu ČR a slouží k dorovnání vybraných komodit, které byly zjednodušením plateb v systému jednotné platby na plochu zemědělské půdy znevýhodněny oproti plnému systému přímých podpor v původních, tzv. starých zemích EU.

Podmínky poskytnutí platby Top-Up jsou shodné s podmínkami pro platbu SAPS.

Tabulka 20: Národní doplňkové platby k přímým podporám (Top-Up) pro rok 2011

TOP – UP 2011	Sazba (Kč na jednotku)
Chmel	7 540,90 Kč/ha
Přežvýkavci	910,80 Kč/VDJ
Krávy bez tržní produkce mléka	1 393,80 Kč/VDJ
Ovce/kozy	650,80 Kč/VDJ
Brambory pro výrobu škrobu – decoupling	378,80 Kč/t
Brambory pro výrobu škrobu - coupling	1 641,40 Kč/t

Zdroj: SZIF

V roce 2011 **není možné žádat o platbu na zemědělskou půdu**. Tato platba byla novelou nařízení vlády č. 112/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, **pro rok 2011 zrušena**.

3.7.3 Oddělená platba za cukr a oddělená platba za rajčata (SSP a STP)

Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, obhospodařující zemědělskou půdu, která je na žadatele vedena v LPIS, o výměře nejméně 1 ha. Podmínkou pro poskytnutí SSP a STP je přiznání podpory SAPS na daný rok.

Stanovení sazby SSP a STP 2011:

- Oddělená platba za cukr sazba ve výši **343,60 Kč** za tunu cukrové řepy,
- Oddělená platba za rajčata sazba ve výši **859 Kč** za tunu rajčat.

3.7.4 Platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka (dojnice)

Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, která chová krávy s tržní produkcí mléka na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vedené podle plemenářského zákona ke dni 31. března roku, na který je platba požadována.

Fond poskytuje žadateli platbu na celkový počet VDJ stanovený podle počtu dojnic, nejméně však na 2 VDJ.

Fond poskytuje platbu jen na dojnici, na kterou není ve stejném kalendářním roce požadována platba na chov krav bez tržní produkce mléka.

Stanovená sazba pro rok 2011 činní **2 370,90 Kč**. Platbu však poskytne pouze tehdy, pokud podíl příjmů nebo výnosů za prodané mléko na celkových příjmech nebo výnosech ze zemědělské výroby za kalendářní rok předcházející datu podání žádosti je vyšší nebo roven 15 %. Pokud je vyšší nebo roven 30 %, žadatel má nárok na platbu dle sazby ve výši 100 %, mezi 15 – 30 % má nárok na platbu ve výši 50 % plné sazby.

3.7.5 LFA a Natura 2000

Jedná se o platby v méně příznivých oblastech a Natura 2000 na zemědělské půdě. Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu s kulturou travní porost v oblastech LFA či Natura 2000 na minimální výměře 1 ha, která je na ni vedena v LPIS. Žadatel musí hospodařit v oblastech LFA a v oblastech Natura 2000 na minimální výměře nejméně po dobu 5 kalendářních let.

Minimální výměrou se pro LFA rozumí 5 ha zemědělské půdy nebo 2 ha zemědělské půdy, jde-li o hospodaření na území národních parků nebo chráněných krajinných oblastí, nebo 1 ha zemědělské půdy, jde-li o hospodaření v režimu ekologického zemědělství.

Minimální výměrou pro Natura 2000 se rozumí 1 ha travního porostu.

Další podmínkou pro platby LFA a Natura 2000 je, že travní porosty musí být alespoň 1x ročně spaseny nebo alespoň 2x ročně posečeny a to v termínech do 31. července a do 31. října.

Platba v LFA činí:

- V oblasti typu HA 157 EUR na 1 ha travních porostů, tj. 3 938,82 Kč/ha,
- V oblasti typu HB 134 EUR na 1 ha travních porostů, tj. 3 361,79 Kč/ha,
- V oblasti typu OA 117 EUR na 1 ha travních porostů, tj. 2 935,30 Kč/ha,
- V oblasti typu OB 94 EUR na 1 ha travních porostů, tj. 2 358,27 Kč/ha,
- V oblasti typu S 114 EUR na 1 ha travních porostů, tj. 2 860,03 Kč/ha.

Platba v oblasti Natura 2000 je stanovena ve výši 112 EUR na 1 ha travních porostů, tj. 2 809,86 Kč/ha.

Dotace se poskytuje v Kč podle směnného kurzu uveřejněného v prvním Úředním věstníku EU vydaném v kalendářním roce, za který se dotace poskytuje. Pro rok 2011 je platný směnný kurz 25,088 CZK/EUR.

3.7.6 Agroenvironmentální opatření (AEO)

Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu, která je na ni vedena v LPIS.

Jsou stanoveny **maximální limity** výše dotace stanovené předpisy EU, a to:

- 600 EUR/ha, jde-li o ornou půdu,
- 450 EUR/ha, jde-li o travní porosty,
- 900 EUR/ha, jde-li o trvalé kultury.

Dotace se poskytuje v Kč podle směnného kurzu uveřejněného v prvním Úředním věstníku EU vydaném v kalendářním roce, za který se dotace poskytuje.

3.8 Struktura výroby

Tabulka 21: Struktura výroby za průměrný podnik v tis. Kč

		2006	2007	2008	2009	2010
Dojnice	LFA	16 248	9 206	11 306	13 328	18 025
	NON LFA	15 048	8 028	7 666	10 966	16 654
	Celkem	17 291	8 636	11 716	14 077	18 693
	Přechodná oblast	26 599	7 162	25 887	34 866	25 118
Hovězí maso	LFA	2 065	2 384	2 999	2 300	1 824
	NON LFA	1 808	1 523	1 732	1 190	1 559
	Celkem	2 181	2 283	2 874	2 166	1 794
	Přechodná oblast	3 463	3 344	5 191	4 778	2 084
Vepřové maso	LFA	2 739	2 990	2 723	1 463	1 064
	NON LFA	6 218	4 408	4 353	3 409	2 811
	Celkem	4 294	3 846	3 502	2 539	2 103
	Přechodná oblast	7 698	6 614	6 731	10 178	4 955
Pšenice	LFA	2 354	4 122	4 025	3 128	3 520
	NON LFA	8 822	14 562	14 314	9 953	12 129
	Celkem	4 459	7 262	7 156	5 226	6 293
	Přechodná oblast	6 392	8 970	11 266	8 703	7 328
Ječmen	LFA	1 321	2 253	2 874	1 474	1 605
	NON LFA	3 844	5 286	5 965	4 947	19 221
	Celkem	2 267	3 349	4 006	2 588	6 269
	Přechodná oblast	3 739	5 019	5 972	6 132	2 611
Řepka	LFA	3 615	3 536	3 486	3 504	3 510
	NON LFA	4 245	5 912	4 791	5 214	5 601
	Celkem	3 885	4 411	4 150	4 165	4 620
	Přechodná oblast	4 393	5 431	6 541	6 602	7 381
Brambory	LFA	1 171	1 346	912	893	1 158
	NON LFA	153	359	182	97	118
	Celkem	771	892	640	642	750
	Přechodná oblast	120	165	14	30	141
Cukrovka	LFA	0	0	0	0	0
	NON LFA	8 069	26 206	27 555	26 919	27 629
	Celkem	3 655	7 962	8 423	8 278	8 243
	Přechodná oblast	12 836	8 257	12 767	18 110	6 717
Kukuřice na zrno	LFA	447	507	224	123	255
	NON LFA	2 868	2 224	3 091	2 523	633
	Celkem	1 063	891	1 084	792	318
	Přechodná oblast	135	61	816	923	55

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Z tabulky je patrné, že výnosy ze živočišné výroby (ŽV) klesají. Pokles je výraznější v NON LFA (v LFA oblasti roste podíl travních porostů na celkové ZP z důvodu dotací a tyto plochy musí být spaseny) a je to dáno tím, že komodity ŽV se snižují objemově. Výrazně u komodity vepřové maso celkově od roku 2006 do roku

2010 se snížily absolutně o 1 675 tis. Kč v LFA, o 3 407 tis. Kč v NON LFA. Komodita hovězí maso a dojnice se vyznačuje spíše variabilním trendem, ale celkově výnosy u hovězího masa jsou v roce 2010 nižší, než byly v roce 2006. Výjimkou jsou dojnice, kde jsou obecně výnosy ze ŽV daleko vyšší, než u předešlých dvou komodit. Výnosy z dojnic klesají do roku 2008, poté opět rostou a v roce 2010 je oproti roku 2006 zaznamenán nárůst o 11 % v LFA, o 10,5 % v NON LFA. Důvodem je platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka, tedy vyšší podíl dotací na celkových výnosech.

Výnosy z rostlinné výroba (RV) u průměrného podniku jsou značně nestabilní oproti ŽV. Především u komodity pšenice v NON LFA oblasti, kde výnosy za rok 2007 meziročně vzrostly na 165 %. Pro průměrný podnik hospodařící v NON LFA je nejvýnosnější pěstování cukrovky, kde průměrné tempo růstu činí 28 %. Naopak nejnižší výnosy byly zaznamenány u brambor. Dochází k poklesu produkce brambor během sledovaného období a to má za následek snižování výnosů.

V roce 2010 měl průměrný podnik v NON LFA výrazně vyšší výnosy z ječmene než v předešlých letech, absolutně o 15 377 tis. Kč, hlavním důvodem byl nárůst objemu produkce. V oblasti LFA se nejvíce daří řepce, kde jsou stabilní výnosy za sledované období, poté pšenici. Pěstování kukuřice je významné v NON LFA, ale v roce 2010 se výnosy meziročně snížily o 75 % díky nízké úrodě.

Tabulka 22: Vliv struktury výroby na rentabilitu tržeb

		2006	2007	2008	2009	2010
Dotace (v tis. Kč)	LFA	17 321	17 401	18 958	18 210	18 721
	NON LFA	17 816	19 590	20 189	17 596	18 864
	Celkem	20 687	22 024	27 140	25 146	20 865
	Přechodná oblast	26 925	29 081	42 275	39 632	25 011
Tržby + dotace (v tis. Kč)	LFA	47 282	43 745	47 507	44 423	49 682
	NON LFA	68 891	88 097	89 839	82 815	105 219
	Celkem	60 553	61 556	70 692	65 620	69 949
	Přechodná oblast	92 299	74 104	117 460	129 954	81 401
Zisk (v tis. Kč)	LFA	15 893	20 011	20 778	11 932	17 679
	NON LFA	5 799	40 704	43 024	20 663	28 443
	Celkem	17 372	24 755	29 055	16 265	19 538
	Přechodná oblast	23 966	32 007	41 151	32 446	23 987
Rentabilita tržeb (v %)	LFA	33,61	45,74	43,74	26,86	35,58
	NON LFA	8,42	46,20	47,89	24,95	27,03
	Celkem	28,69	40,22	41,10	24,79	27,93
	Přechodná oblast	25,97	43,19	35,03	24,97	29,47

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

V tabulce vidíme celkové tržby, zisk a rentabilitu tržeb za ŽV a RV. Celková rentabilita tržeb je kladná, neboť je zisková rostlinná výroba (příloha č. 1), ale pouze díky dotacím. ŽV (příloha č. 2) je podstatě ztrátová a její podíl klesá. Hlavním důvodem jsou chybějící dotace a nízká rentabilita tržeb. U Tržeb z rostlinné výroby je vysoká variabilita, toto kolísání je nižší pokud tržby navýšíme o dotace.

V příloze č. 2 můžeme vyčíst, že užitkovost v LFA a NON LFA je v posledních třech letech na podobné úrovni, což je způsobeno především růstem dotací v LFA. Rentabilita tržeb je však záporná ve sledovaném období.

Jestliže u RV budeme brát pšenici jako jejího zástupce, tak zjistíme, že převážná část podniků má RV ziskovou. V roce 2007 v NON LFA bylo 100 % podniků ziskových. V LFA je v průměru za sledované období 60 % podniků ziskových.

V živočišné výrobě, pokud jako zástupce ŽV budeme brát dojnici, je to naopak, větší část podniků patří mezi ztrátové. (Příloha č. 3)

3.9 Produkční a nákladové funkce

Tabulka 23: Vztah výnosů (Y), PEP a DM v letech 2005 - 2010

Rok	Produkční funkce - dvoufaktorová
2005	$Y = 223,6 * PEP^{0,64} * DM^{0,28}$
2006	$Y = 275,9 * PEP^{0,72} * DM^{0,23}$
2007	$Y = 259,8 * PEP^{0,67} * DM^{0,26}$
2008	$Y = 221,4 * PEP^{0,66} * DM^{0,29}$
2009	$Y = 181,3 * PEP^{0,61} * DM^{0,31}$
2010	$Y = 239,9 * PEP^{0,66} * DM^{0,27}$

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Tabulka 24: Vztah výnosů (Y), PEP, DM a HA v letech 2005 - 2010

Rok	Produkční funkce - třífaktorová
2005	$Y = 93,7 * PEP^{0,54} * DM^{0,25} * HA^{0,21}$
2006	$Y = 103,5 * PEP^{0,6} * DM^{0,21} * HA^{0,23}$
2007	$Y = 99,5 * PEP^{0,55} * DM^{0,24} * HA^{0,23}$
2008	$Y = 106,7 * PEP^{0,57} * DM^{0,24} * HA^{0,22}$
2009	$Y = 97,5 * PEP^{0,54} * DM^{0,26} * HA^{0,20}$
2010	$Y = 134,3 * PEP^{0,59} * DM^{0,23} * HA^{0,18}$

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Obecně lze z tabulky č. 23 a 24 vyčíst, že pokud budeme hodnotit faktory samostatně, nikdy nám při zvýšení jakéhokoliv výrobního faktoru o 1 % nedojde k progresivnímu přírůstku produkce. Pro názornost, zvýšíme-li počet pracovníků o 1 % v roce 2010, a ostatní faktory zůstanou nezměněné, produkce se zvýší o 0,64 %.

Sečteme-li jednotlivé parametry pružnosti a dostaneme-li hodnotu *větší než jedna* ($b_1 + b_2 + b_3 > 1$), bude se jednat vždy o progresivně rostoucí produkční funkci, což je žádoucí stav. V tomto případě se po sečtení jednotlivých koeficientů pružnosti jedná o progresivně rostoucí produkční funkci. Na progresivní růst větší měrou přispívá koeficient průměrného evidenčního počtu pracovníků, i přesto, že sám o sobě vykazuje

degresivní růst. Zvýšením dlouhodobého majetku či výměry půdy bychom nedosáhli významného zvýšení produkce. Bylo by vhodné tedy pro zvýšení produkce zapojit větší počet pracovníků.

Tabulka 25: Vztah nákladů (N), PEP, DM a HA v letech 2005 - 2010

<i>Rok</i>	<i>Nákladová funkce</i>
2005	$N = 90 * PEP^{0,52} * DM^{0,26} * HA^{0,21}$
2006	$N = 131,6 * PEP^{0,65} * DM^{0,19} * HA^{0,20}$
2007	$N = 106,7 * PEP^{0,59} * DM^{0,25} * HA^{0,17}$
2008	$N = 152,9 * PEP^{0,63} * DM^{0,22} * HA^{0,16}$
2009	$N = 160,8 * PEP^{0,62} * DM^{0,23} * HA^{0,13}$
2010	$N = 183,1 * PEP^{0,64} * DM^{0,21} * HA^{0,14}$

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Nákladová funkce vyjadřuje závislost nákladů na objemu produkce. U nákladové funkce je žádoucí, když se produkce změní o 1 %, aby se náklady změnily o méně, než 1 %. Zde je naopak výhodnější zvyšovat dlouhodobý majetek a výměru půdy, neboť zvýšení produkce o 1 % vyvolá nepatrný nárůst nákladů.

Záměrem však bylo prokázat vztah mezi produkční funkcí, popřípadě nákladovou, a typem technického rozvoje. Bohužel se tento vztah vzhledem k nízkému počtu sledovaných podniků nepodařil dokázat. Koefficienty pružnosti ve všech letech vykazují hodnoty nižší než jedna, většina podniků by tedy měla patřit do fondově náročného typu technického rozvoje s klesající produktivitou práce, ale podíl podniků řazených dle typu technického rozvoje nepotvrzuje tyto výsledky, vyjma roku 2006 a 2009 (viz. tab. č. 6).

4) ZÁVĚR

Cílem práce bylo zjistit, jak průměrný zemědělský podnik využíval své výrobní faktory v letech 2005 – 2010 a stanovit optimální úroveň jejich využití s ohledem na přírodní podmínky a nadmořskou výšku. Podniky byly zaříděny do tří skupin – LFA, NON LFA a „přechodná oblast“. Zároveň byla uváděna i průměrná hodnota nezatříděného podniku, označena „celkem“, která zahrnovala všech 74 podniků.

V teoretické části byly charakterizovány dílčí výrobní faktory – půda, práce a kapitál. Součástí teoretické části byla finanční analýza zaměřená na poměrové ukazatele.

V praktické části byly získané poznatky aplikovány na soubor zemědělských podniků. Nejprve byla na základě poměrových ukazatelů vyhodnocena finanční situace podniku za období 2005 – 2010. Podnik byl hodnocen z hlediska efektivnosti hospodářského rozvoje. Následovala analýza využití výrobních faktorů. Předposlední kapitola byla zaměřena na strukturu výroby a v poslední fázi diplomové práce byly určeny nákladové a produkční funkce.

Obecná charakteristika situace zemědělských podniků:

- Hospodaření zemědělských podniků není dobré. Ukazatele ROS a ROA značně kolísají a vykazují nízké hodnoty ve sledovaném období. Ukazateli aktivity bylo zjištěno, že se podniky potýkají s nízkým obratem aktiv a zásob. Pozitivní jsou naopak ukazatele zadluženosti, podniky nejsou příliš závislé na cizím kapitálu a podíl dluhu na celkových aktivech v čase klesá. Podniky v analyzovaném období neměly problém s likviditou.
- Průměrný podnik hospodařící v oblasti LFA dosahuje vlivem výrobně-klimatických podmínek nižších výsledků, než podnik v oblasti NON LFA a to i s využitím dotací.

Analýza využití výrobního faktoru práce:

- Průměrná produktivita práce a průměrná mzda roste vlivem klesajícího počtu pracovníků. Celkově se však celkové náklady od roku 2005 do roku 2010 snížily ve všech oblastech. Rok 2009 byl rokem kritickým a byl zaznamenán výrazný pokles u výnosů a to mělo i negativní dopad na produktivitu práce. V roce 2010 se produktivita práce vrátila na úroveň roku 2008. S porovnáním se mzdovou nákladovostí nám průměrná mzda roste rychleji než produktivita práce.

Analýza využití kapitálu:

- Průměrná fondová účinnost za sledované období klesá, a to zejména díky neproporcionálnímu růstu technického vybavení práce. Technické vybavení práce ve všech oblastech roste, neboť roste objem dl. majetku a zároveň se snižuje počet pracovníků. Nejrychleji roste TVP v oblasti LFA. Hovoříme zde spíše o relativním překročení dl. majetku v tomto sledovaném období, což má negativní dopad na zisk.

Analýza využití zemědělské půdy (včetně vlivu struktury výroby a dotací):

- Při analýze zemědělské půdy u průměrného podniku byl zaznamenán nepříznivý jev, a to neustálý úbytek zemědělské půdy. Tento úbytek má rostoucí dynamiku. Meziročně se výměra zemědělské půdy u průměrného podniku sníží zhruba o 10 ha.
- Struktura zemědělské půdy se ve sledovaném období mění. Největší podíl na celkové výměře ZP má orná půda, dokazuje to % zornění. Avšak tento podíl se snižuje především v oblasti LFA, neboť se podporuje zakládání a udržování luk a pastvin. Plochy travních porostů v této oblasti celkově vzrostly od roku 2005 do roku 2010 o 81 ha. V NON LFA se podíl orné půdy naopak zvyšuje, ale došlo i k nárůstu výměry travních porostů ve sledovaném období.
- Výnosy na hektar ve sledovaném období kolísají, přičemž výnosy v NON LFA jsou průměrně 1,5 krát vyšší než v LFA, je to dáno horšími výrobními podmínkami. Pokud výnosy navýšíme o dotace, tak celkový výnos na hektar půdy v čase roste v oblasti LFA, kde je i podíl dotací na celkových výnosech

výrazně vyšší. V roce 2010 došlo k mírnému snížení vlivu dotací na ha jak v oblasti LFA, tak v oblasti NON LFA.

- Výnosy ze živočišné výroby klesají, pokles je výraznější v NON LFA. Je to dáno jak mírným poklesem realizačních cen, tak zejména poklesem produkce v naturálních jednotkách. Výjimkou jsou dojnice, kde výnosy od roku 2008 rostou, důvodem je platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka.
- Výnosy z rostlinné výroby jsou ve sledovaném období značně nestabilní oproti ŽV. Především u komodity pšenice. Pro podnik hospodařící v NON LFA je nejvýnosnější pěstování cukrovky, naopak nejnižší tržby byly zaznamenány u brambor. V roce 2010 byl zaznamenán rapidní nárůst ječmene než v předešlých letech v NON LFA, hlavním důvodem byl nárůst objemu produkce. V oblasti LFA se nejvíce daří řepce, kde jsou stabilní tržby za sledované období, poté pšenici.
- Celkový hospodářský výsledek za zemědělskou výrobu je pozitivní, neboť je zisková rostlinná výroba (pouze díky dotacím). ŽV je podstatě ztrátová. Nebezpečím a nevýhodou u tržeb z rostlinné výroby je vysoká variabilita.
- Dotace mají kladný vliv na rostlinnou výrobu, neboť zajišťují její rentabilitu. Zároveň se díky dotacím u rostlinné výroby snižuje variabilita hospodářského výsledku.

Produkční funkce:

- Důvodem zařazení produkčních funkcí bylo vyjádřit vztah mezi výsledky produkčních funkcí a typy technického rozvoje. Bohužel vzhledem k nedostatečně velkému souboru podniků, se spojitost nepodařila prokázat a výsledky produkčních funkcí nepotvrdily výsledky dle typu technického rozvoje.
- Z produkčních funkcí lze vyčíst, že pokud budeme hodnotit výrobní faktory samostatně, nikdy nám při zvýšení jakéhokoliv výrobního činitele o 1 % nedojde k progresivnímu přírůstku produkce. Sečteme-li jednotlivé parametry pružnosti,

bude se jednat vždy o progresivně rostoucí produkční funkci, což je žádoucí stav.

Celkové zhodnocení (vliv změn využití výrobních faktorů na ekonomický nadzisk):

- Společný vliv relativní změny majetku a pracovníků měl negativní dopad na zisk a nadzisk ve všech letech. Díky klesajícímu využití práce a kapitálu se snížila hodnota ekonomického nadzisku v průměru o 2 200 tis. Kč v LFA a o 2 600 tis. Kč v NON LFA za sledované období.

5) SUMMARY

This diploma thesis is focused on analysis of utilization of production factors in the agricultural company, during the period from 2005 to 2010. The farms were classified to four groups – LFA, NON LFA, transitional area and “total”.

In the theoretical part were characterized individual factors of production – land, labor and capital. Next part of thesis was oriented on financial analysis, mainly was focused on ratio indicators of the financial analysis.

In the practical part was made rating utilization of production of factors in agricultural companies. At first, was assessed a financial situation companies, during the period from 2005 to 2010 using the indicators of the financial analysis. At second was followed analysis of utilization of production factors. One chapter was dedicated to the structure of production. Last chapter is focused on production function and cost function. Due to the use of utilization of factor – for rating of labor was used indicator of labor productivity. Efficiency indicator of invested assets was used to rating of utilization of assets. Based on these indicators, there were found relative changes. Also was found common effect on the profit and the economic value added.

Results

Company in the LFA reaches lower results, than in the NON LFA. Average labor productivity rises, because number of employees is decreasing. Efficiency of invested assets is falling during period of time, because labor productivity is growing slowly than indicator of technical equipment work. Common influence at profit has the negative impact during the period. Structure of land is changing during the time. Arable land makes up the biggest part. Yields from hectare are fluctuating. Big effect has subsidies.

Key words

Factors of production – land, labor and capital; labor productivity; efficiency of invested assets

6) PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

- [1] SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 4 vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.
- [2] SOUKUPOVÁ, Věra a Dana STRACHOTOVÁ. *Podniková ekonomika*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, 2005. ISBN 80-7080-575-7.
- [3] SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-336-3.
- [4] STŘELEČEK, František. *Přednášky z předmětu Finanční analýza a plánování*, 2010.
- [5] STŘELEČEK, František, Jana LOSOSOVÁ a Radek ZDENĚK. *Vliv dotací na ekonomickou situaci českých zemědělských podniků: Vědecká monografie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta. 2009. ISBN 978-80-7394-174-1.
- [6] MACEK, Jan, Lubomír HRBÁČ, Jana HRUBÁ a Blanka ŠEDIVÁ. *Ekonomická statistika*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola Báňská - Technická univerzita Ostrava, 2002. ISBN 80-7082-841-2.
- [7] KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerská ekonomika*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-03-0.
- [8] RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. ISBN 978-80-247-2481-2.
- [9] KNÁPKOVÁ, Adriana a Drahomíra PAVELKOVÁ. *Finanční analýza: Komplexní průvodce s příklady*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3349-4.
- [10] SCHOLLEOVÁ, Hana. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. ISBN 978-80-247-2424-9.
- [11] HINKE, Jana a Dana BÁRKOVÁ. *Účetnictví 2: Pokročilé aplikace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3516-0.
- [12] JÍLEK, Jaroslav a Eduard SOUČEK. *Ekonomická statistika v praxi*. 1. vyd. Praha: SNTL - Nakladatelství technické literatury, 1990. ISBN 80-03-00196-X.
- [13] WÖHE, Günter. *Úvod do podnikového hospodářství*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. Praha, 1995. ISBN 80-7179-014-1.

- [14]KLEIBL, Jiří, Zuzana DVORŽÁKOVÁ a Bořivoj ŠUBRT. *Řízení lidských zdrojů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. Praha, 2001. ISBN 80-7179-389-2.
- [15]NOVOTNÁ, Martina a Tomáš VOLEK. *Měření efektivnosti využívání výrobních faktorů v souvislostech: Vědecká monografie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta. ISBN 978-80-7394-126-0.
- [16] Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

7) SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulky

Tabulka 1: Typy technického rozvoje a z nich odvozený vývoj jednotlivých charakteristik	31
Tabulka 2: Ukazatele rentability	38
Tabulka 3: Ukazatele aktivity	39
Tabulka 4: Ukazatele zadluženosti.....	39
Tabulka 5: ukazatel likvidity	40
Tabulka 6: Podíl podniků zařazených dle typu technického rozvoje v % (74 podniků).....	40
Tabulka 7: Hodnocení využití lidské práce	41
Tabulka 8: Relativní změna pracovníků vlivem produktivity práce	43
Tabulka 9: Relativní změna mzdových nákladů vlivem produktivity práce	44
Tabulka 10: Hodnocení účinnosti dl. majetku	45
Tabulka 11: Relativní změna dl. majetku vlivem FÚ	46
Tabulka 12: Relativní změna zisku vlivem FÚ.....	47
Tabulka 13: Relativní změna rentability aktiv vlivem produktivity práce a FÚ (LFA) v tis. Kč.....	48
Tabulka 14: Relativní změna rentability aktiv vlivem produktivity práce a FÚ (NON LFA) v tis. Kč	49
Tabulka 15: Relativní změna rentability aktiv vlivem produktivity práce a FÚ (Celkem) v tis. Kč.....	49
Tabulka 16: Relativní změna rentability aktiv vlivem produktivity práce a FÚ (přechodná oblast) v tis. Kč	50
Tabulka 17: Struktura zemědělské půdy v ha	51
Tabulka 18: Využití zemědělské půdy v tis. Kč	52
Tabulka 19: Přehled sazeb (v Kč/ha)	53
Tabulka 20: Národní doplňkové platby k přímým podporám (Top-Up) pro rok 2011	54
Tabulka 21: Struktura výroby za průměrný podnik v tis. Kč	57
Tabulka 22: Vliv struktury výroby na rentabilitu tržeb.....	59
Tabulka 23: Vztah výnosů (Y), PEP a DM v letech 2005 - 2010.....	60
Tabulka 24: Vztah výnosů (Y), PEP, DM a HA v letech 2005 - 2010	60
Tabulka 25: Vztah nákladů (N), PEP, DM a HA v letech 2005 - 2010	61

Grafy

Graf 1: Vývoj produktivity práce v zemědělství od roku 2005 do roku 2010.....	37
---	----

8) SEZNAM ZKRATEK

DM	Dlouhodobý majetek
FU	Fondová účinnost
LFA	Méně příznivá oblast
PEP	Průměrný evidenční počet pracovníků
TVP	Technické vybavení práce
v	Produktivita práce
V	Výnosy

9) SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Struktura rostlinné výroby za průměrný podnik v tis. Kč

		2006	2007	2008	2009	2010
PŠENICE	LFA	2 354	4 122	4 025	3 128	3 520
	NON LFA	8 822	14 562	14 314	9 953	12 129
	Celkem	4 459	7 262	7 156	5 226	6 293
	Přechodná oblast	6 392	8 970	11 266	8 703	7 328
JEČMEN	LFA	1 321	2 253	2 874	1 474	1 605
	NON LFA	3 844	5 286	5 965	4 947	19 221
	Celkem	2 267	3 349	4 006	2 588	6 269
	Přechodná oblast	3 739	5 019	5 972	6 132	2 611
ŘEKPKA	LFA	3 615	3 536	3 486	3 504	3 510
	NON LFA	4 245	5 912	4 791	5 214	5 601
	Celkem	3 885	4 411	4 150	4 165	4 620
	Přechodná oblast	4 393	5 431	6 541	6 602	7 381
BRAMBORY	LFA	1 171	1 346	912	893	1 158
	NON LFA	153	359	182	97	118
	Celkem	771	892	640	642	750
	Přechodná oblast	120	165	14	30	141
CUKROVKA	LFA	0	0	0	0	0
	NON LFA	8 069	26 206	27 555	26 919	27 629
	Celkem	3 655	7 962	8 423	8 278	8 243
	Přechodná oblast	12 836	8 257	12 767	18 110	6 717
KUKUŘICE NA ZRNO	LFA	447	507	224	123	255
	NON LFA	2 868	2 224	3 091	2 523	633
	Celkem	1 063	891	1 084	792	318
	Přechodná oblast	135	61	816	923	55
Ø Dotace	LFA	17 321	17 401	18 958	18 210	18 721
	NON LFA	17 816	19 590	20 189	17 596	18 864
	Celkem	20 687	22 024	27 140	25 146	20 865
	Přechodná oblast	26 925	29 081	42 275	39 632	25 011
Ø Tržby	LFA	26 230	29 165	30 479	27 332	28 770
	NON LFA	45 816	74 138	76 087	67 250	84 195
	Celkem	36 788	46 791	52 599	46 838	47 358
	Přechodná oblast	54 539	56 984	79 651	80 132	49 244
Ø Zisk	LFA	-1 679	2 890	2 191	-1 722	821
	NON LFA	-11 477	20 614	21 808	6 028	11 453
	Celkem	-2 990	2 925	2 106	-4 670	332
	Přechodná oblast	851	4 492	2 738	-5 963	-602
Ø Rentabilita tržeb (%)	LFA	-6,40	9,91	7,19	-6,30	2,85
	NON LFA	-25,05	27,80	28,66	8,96	13,60
	Celkem	-8,13	6,25	4,00	-9,97	0,70
	Přechodná oblast	1,56	7,88	3,44	-7,44	-1,22

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Příloha 2: Struktura živočišné výroby za průměrný podnik v tis. Kč

		2006	2007	2008	2009	2010
DOJNICE	LFA	16 248	9 206	11 306	13 328	18 025
	NON LFA	15 048	8 028	7 666	10 966	16 654
	Celkem	17 291	8 636	11 716	14 077	18 693
	Přechodná oblast	26 599	7 162	25 887	34 866	25 118
HOVĚZÍ MASO	LFA	2 065	2 384	2 999	2 300	1 824
	NON LFA	1 808	1 523	1 732	1 190	1 559
	Celkem	2 181	2 283	2 874	2 166	1 794
	Přechodná oblast	3 463	3 344	5 191	4 778	2 084
VEPŘOVÉ MASO	LFA	2 739	2 990	2 723	1 463	1 064
	NON LFA	6 218	4 408	4 353	3 409	2 811
	Celkem	4 294	3 846	3 502	2 539	2 103
	Přechodná oblast	7 698	6 614	6 731	10 178	4 955
Ø Dotace	LFA	17 321	17 401	18 958	18 210	18 721
	NON LFA	17 816	19 590	20 189	17 596	18 864
	Celkem	20 687	22 024	27 140	25 146	20 865
	Přechodná oblast	26 925	29 081	42 275	39 632	25 011
Ø Tržby	LFA	38 373	31 980	35 986	35 301	39 634
	NON LFA	40 891	33 549	33 940	33 162	39 888
	Celkem	44 453	36 788	45 233	43 929	43 456
	Přechodná oblast	64 685	46 202	80 084	89 455	57 168
Ø Zisk	LFA	251	-280	-371	-4 556	-1 863
	NON LFA	-540	501	1 027	-2 962	-1 874
	Celkem	-370	-194	-191	-4 212	-1 660
	Přechodná oblast	-3 809	-1 566	-3 862	-1 223	-422
Ø Rentabilita tržeb (%)	LFA	0,65	-0,87	-1,03	-12,91	-4,70
	NON LFA	-1,32	1,49	3,03	-8,93	-4,70
	Celkem	-0,83	-0,53	-0,42	-9,59	-3,82
	Přechodná oblast	-5,89	-3,39	-4,82	-1,37	-0,74

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)

Příloha 3: podniky hospodařící se ztrátou/ziskem dle výrobního zaměření v %

DOJNICE		2006	2007	2008	2009	2010
LFA	<i>ziskové</i>	47	56	48	17	32
	<i>ztrátové</i>	53	44	52	83	68
NON LFA	<i>ziskové</i>	44	63	75	0	17
	<i>ztrátové</i>	56	38	25	100	83
Celkem	<i>ziskové</i>	42	55	52	14	32
	<i>ztrátové</i>	58	45	48	86	68
Přechodná oblast	<i>ziskové</i>	20	40	43	20	45
	<i>ztrátové</i>	80	60	57	80	55
PŠENICE		2006	2007	2008	2009	2010
LFA	<i>ziskové</i>	38	86	80	26	66
	<i>ztrátové</i>	62	14	20	74	34
NON LFA	<i>ziskové</i>	50	100	85	80	68
	<i>ztrátové</i>	50	0	15	20	32
Celkem	<i>ziskové</i>	40	92	82	40	68
	<i>ztrátové</i>	60	8	18	60	32
Přechodná oblast	<i>ziskové</i>	30	100	86	20	73
	<i>ztrátové</i>	70	0	14	80	27

Zdroj: Databáze ZP – EF (vlastní výpočty)